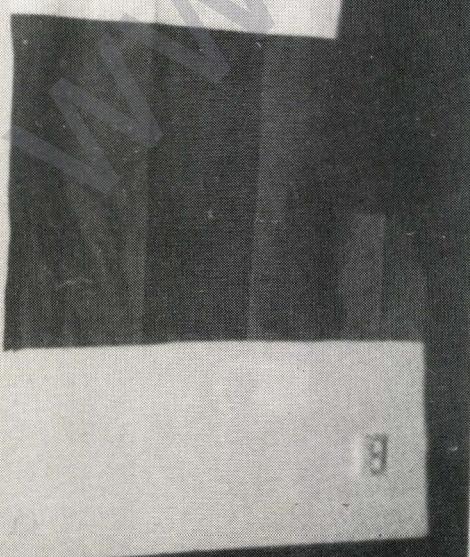

BERBANG

Organa Federasyona Komelén Kurdistané Li Swêdê ★ Sal:6 Hejmar 6 87 (39)

BERBANG

Organa Federasyona Komelîn Kurdistanê Li Swêdê
Organ för Kurdiska riksförbundet

Berpîrsyâr / Ansvarigutgivare:

K. Îzol

Serekredaktör / Chefredaktör:

R. Zilan

Redaksiyon / Redaktion:

M. Bekir, J. Kurdo, R. Simo

Karê tekniki / Sättning och layout:

Broyê Macîr

Navnisan / Adress:

BOX 45205
104 30 Stockholm

Navnisan serdanê / Besöksadress:
Hornsgatan 80, 1tr. Stockholm.**Telefon:**

08/68 60 60

Postgiro:

64 38 80 - 8

Abonetî / prenumeration:

Kes / Enskilda: 100 Skr./sał-år

Meqam / Myndigheter: 200 Skr./sał-år

Agahdarî / Annons:

Rûpela paşin / Baksida: 2000 Skr.

Rûpelîn navîn / Insidor: 1000 Skr.

Nîvrûpel / Halva sidan: 500 Skr.

ISSN - 0281 - 5699

Redaksiyon ne berpirsyarê nîvisarên bi ûmze û axaftînên Federasyonê ye. Nîvisarên ji Berbangê re têr şan-din, heke çap ji nebin, lixwedî nayêr vegerandin.

Bergê pêşin:

Kongra 7-em ya Federasyonê

Foto: Şoreş Zîrek**Bergê paşin:**

Anton Mirzoev, Divornik 1972

Sal: 6 Hejmar: 1/87 (39) 4.4.1987

Xwendevanê hêja,

Nêzîkî 3 meh in ku kovara me Berbang neketiyê destê xwendevanê xwe. Ev hejmara me jî wek hûn dizanin gelek dereng ma.

Em kesen ku bi derxistina Berbangê mijûl dibin, vî kîmasiya xwe baş dizanin û dibînin. Ev pirsa, hem di civînên Komita Kargêr hem jî di civîna redaksiyonâ Berbangê de bi dûr û dirêjayî hatiye peyivandin.

Lê pirsên me tenê bi vî naqede.

Divê em baş bizanibin Berbang ji ber ci dereng dikeve û di wextê xwe de çap nabe. Sebeb gelek in. Hin ji van sebeban ev in.

Piştî kongra me ya 7'êm piraniya organen Federasyonê hate guhartin. Gelek hevalen nûh ketin Komîta Kargêr û Komîta Gişî. Paş kongrê valayiyek di vî warî de peyda bû. Heta hevalen nûh ku li organan cih girtibûn hatin ser hev û programa xwe ya xebata pêşeroj pêkanîn, wexteke dirêj derbas bû. Ji bo berpirsiyariyên kar û barên Federasyonê û Berbangê hevalen nûh tesbît bûn. Redaksiyonâ Berbangê hat tesbît kirinê. Hemû van tiştên ha gele-kî wextên me girtin.

Derveyî van, karûbarê dîtir ya Federasyonê û bûyeren ku li welatê me çedîbin em mecbûr kirin ku bi karên rojane ve zêdetir mijûl bibin. Paş rojên kongrê, roja yeksaliya kuştina Serokvezîrê Swêd, Olof Palme, nêzik bûbû. Ji bo vî yekê pêwîst bû gelek karûbar çêbiya. Pêwîst bû em wek Federasyon bi awakî aktif di vî rojê de besdarbûna xwe bînîn cih.

Paş van xebatan, êrişa hov ya rejîma Tirkîyê li Kurdistanâ Iraqê destpêkir. Dîsa wek Federasyon pêwîst bû ku em bi her awayî vî êrişê protesto bikin. Me bi belavokekî, hemû rêxistin û kesen kurd û swêdî li ser van bûyeran agahdar kir. Di 7'ê meha Adarê de bi besdarbûna gelek rêxistinê sîyasî û demokratîk, meşekî protestoyê li dij sefarata Tirkîyê pêkhat.

Lê xebatên acîl li ber me hîn jî neqediyabûn. Hazi-riya pîrozkirina Newrozê pêş me de bû. Wek hûn dizanin haziriyeke wisa gelek wext distîne.

Edî paş van xebatên jorîn bîna me piçek vebû da ku em dikaribûn dest bi kar û barên Berbangê bikin.

Wek tê zanîn, derxistina kovareke kurdi ne êsan e. Kesen nîvîskar, zimanzan û alîkarê kar û barên teknîkî divê. Organizekirina van xebatan divê.

Di vî warî de ci ji destê me dihat û li gora keweta me, hatiye seferber kirinê. Lê carnan ev jî têr nake.

Derxistina kovara Berbangê karekî kollektîfî ye. Ji gelek aliyan ve alîkarî divê. Lê mixabin pir caran ev barê giran li ser çend hevalan dimîne, ji karê kolektîfî derdikeve. Ev kîmasiya divê ji bingehê xwe bê halkirinê û xebat bi awakî kolektîfî bê meşandin.

Hêviya me ya mezin ew e, ku hevalen xwendevan, nîvîskar, kesen zimanzan û komelîn me yên endamên Federasyonê, alîkarî û piştgiriyê xwe zêdetir bikin, xwedî li Berbangê derkevin.

Heta hejmareke din, hûn bimînîn di xweşiyê de.

Keya Îzol

Hukumata faşistê Turkiyê hate protesto kirin

Foto: Azad

RESOLUTION

Rejîma faşist ya Tirkîyê disa êrîşê Kurdistana Iraqê kir. Di roja 4.3.1987-an de, 30 balafirên leşkerî ya Tirkîyê, bi destûra rejîma faşist ya Iraqê êrîş bir ser axên rizgarkirf û 9 gundêñ sivil li Kurdistana Iraqê bombebaran kirin. Ev êrîşa çaran e ku di nav du salêñ dawî de çêbû. Li gor malûmaten karbidesten Tirkîyê nêzîkî 200 kes di van êrîşan de hatine kuştin. Lê evmalûmatana jîrastiyê gelekkî dûrin. Bi sedan zarok, jin, pêr û kai jiyana xwe di vê êrîşê de winda kirin. Zerarêñ madî gelekî mezine.

Ev êrîşa hov ku rûyê hukumata Tirkîyê ya rastî nîşan dide, li dijî hemû peymanen navnetewî ye ku mafê gelan garanti dikin.

Dewleta Tirkîyê endame li Koma Netewan, Konseya Ewrûpaye û imzayê xwe avetiye bin peymana Helsînki. Hemû ev merciyên navnetewî hereketen wisa êrîşkar qedexe kiriye. Lê disa ji rejîma hov ya Tirkîyê li ber çavêñ cihanê siyaseta xwe ya gelkûji li hember gelê kurd didomîne.

Em rêxistinê jêrin bi her awayî vê êrîşa hov ya rêjîmê faşist ya Iraqê û ya Tirkîyê mahkûm dikin.

CUD, Yekitiya Niştimanî Kurdistan, Tekoşîn liqê Swêd, KUK-SE, KIP, Kawa, TÎP, Ala Rizgarî, Partiya Hevgirtina Gel, Federasyona Komîlen Kurdistanê Li Swêdê, YKDK, ISF, SOKSE, KSSE, AKSA, ISTIB.

Di 4-ê Adara 1987-an de, hukumatê faşistê Tirkîyê careke din bi balafirên leşkerî erîşeke giran bir ser Kurdistan Başûr û gundêñ kurdî, wargehêñ pêşmergeyê qehreman bombebaran kirin. Êrîşa hov ji alî 30 balafirên leşkerî pêk hat û bi sedan mirovên bêparastin hatin qetilkirin.

Ev êrîşa ne cara yekem bû. Di hundîre çend salêñ borî de leşkerî Tirkîyê aşikare û bi destûra rêjîmê faşistê Saddam van erîşen nemirovî û li dijî peymanen navnetewî pêktîne. Ew dixwazin tevgera rizgarîwaz a Kudistanê bifetisînin. Lê gelê me ji êrîşan wan re stuyê xwe xwar nake.

Ji bo protestokirina êrîşa Tirkîyê li ser Kurdistan Başûr, Federasyona me belevokek bi zimanê swêdî di eyînî rojê de derxist û êrîşa hov protesto kir. Ew belevok ji hemû rêxistinê siyasi û civakî û herweha ji hemû sefareten li Swêdê re hate şandin. Di roja 7.3.1987-a de jî Federasyonê

meşeke protestoyê li dij sefareta Tirkîyê amede kir. Di meşê de gelek rêxistinê Kurdistanî û pêşverûyên tirk û erek û suryanî besdar bûn. Gelek rêxistinê siyasi û demokratik binê teksta protestoyê li dij hukumatê Iraqê û Tirkîyê ûmze kirin. Berî ku meşa protestoyê dest pê bike, parlamentê Partiya Karkerê Sosyaldemokrat, abûkat Hans Göran Franck û parlamentê Partiya Komûnist a Çep Oswald Söderqvist yek axaftin kirin û di axaftinê xwe de bi xurtî erîşa hov protesto kirin. Pişî axaftinê

parlementan, axaftinek jî li ser navê Federastyonê hate kirin. Radyoya Swêdê di cihê meşê de besar bû û bi axaftvanan re intervju çêkir. İntervjû sererast hate belavkirin. Roja dinê jî rojnamayên Swêdê yên mezin, Svenska Dagbladet û Dagens Nyheter qala meşê kirin û cî dan axaftina parlementan û berpirsyarê Federa-syonê.

Di meşa protestoyê de 250 kes besar bûn û li pêş seferata Tirkîyê teksta protstoyê hate xwendin, slogan li dij Tirkîyê û Iraqê hate gotin û bi

xwendina Ex Reqîb dawiya meşa protestoyê hat.

Çawa Federasyonê roja 4-ê Adarê belevokek derxist, ji komeleyên xwe yên endam re jî şandin. Komeleyên endamên Federasyonê ew belavoka li bajaren xwe; Uppsalayê, Sundsvalê, Söderhamnê, Bollnäsê, Hudiksvalê û Göteborgê li xelqê Swêdê belav kirin. Bi vê awayî bi hezaran belavok jî li dij rîjîma faşîstê Tirkîyê hate belav kirin.

Axaftina parlamentê sosyal demokrat, abûkat Hans Göran Franck

Dî 4-ê adarê de, 30 balafirên leşkerî yên Tirkîyê êrîş bir ser neh gandan li weletê cîran Iraqê. Êrîşa Tirkîyê seet 8-ê sibehî destpêkir û gundên Sîral, Era û Aramîş li nêzîkî bajaren Iraqê hate bombekirin.

Leşkerên Tirkîyê herweha ketin sînora Iraqê jî. Çend roj berî bombebaranê, balafirên Tirkîyê li mintiqê firiya bûn.

Lî gor taxmînan xelqê sîvîl zîrareke mezin dîtiye, lê heta niha xeberek derbarê jîmara kuştîyan û bîsîndaran nehatiye.

Ev ne cara yekem e, ku leşkerî Tirkîyê bi vê awayî êrîş diibe ser gundên kurdan. Êrîşen weha gelek caran pêk hatine û Tirkîyê sê caran êrîşen xwe vekirî beyan kiriye. Hîn sala çûyi, di meha tebaxê de jî Tirkîyê êrîş biribû ser gundên kurdan. Wê demê, weki niha êrîş bi agahdariya hukumeta Iraqê pêk hatin.

Hukumeta Swêdê bi xurtî ji êrîş tebaxê mesafe girtibû û diyar kiribû wekî ev erîşen weha tenê dîbin sedema şîdetê di navberê rîjîma Tirkîyê û grûbênen kurdan.

Niha jî divê em bi xurtî ew erîşen leşkerî yên nû mahkum bikin û jî Tirkîyê derhal sekinandina van erîşan bixwazin, ku careke din erîşen weha pêk neyîn.

Rîjîmê Tirkîyê mecbûre ku zerar û ziyanê xelqê sîvîl bide.

Wek sedemê vê êrîş hov, hukumatê Tirkîyê beyanê xwe de dibêjê ku erîş li dijî wargehêne PKK yên gerîlla bûn. Lê li wê mintiqê tenê çend sed

Foto: Azad

leşkerên PKK hene. Lewra jî armanca êrîş leşkerî yê mezin tiştên dinin.

Di bingehî xwe de sedemê êrîş destpêka politika Tirkîyê ya gelkuji ye li hember gelê kurd. Divê Tirkîyê hemû erîşen li dij gelê kurd bide sekinandin û hurmetta mafêñ gelê kurd bike.

Lî Tirkîyê, ku piraniya kurdan -8 milyon- dijin, ji aña resmi de wek kurd nayîn qebulkirin. Lî wir, li gor karbidestan tenê tirk dijin. Qiymet nedayıne kurdan û ew wek tirkên ciyayî tên binavkirin.

Gelê kurd li Tirkîyê di bin zordes-tiyê de dijin. Zimanê wan qedexe ye. Pirtûk û rojnameyên kurdi qedexe ye. Kurd bi tu awayî nikarin li kultura xwe xwedî derkevin. Kurd tenê li ber dadgehan dikarin bi zimanê xwe

bîpeyîvin. Gelê kurd pişî hatina cun-taya leşkerî li Tirkîyê grûbê herî bindest e.

Divê li rojhilata Tirkîyê rewşen wisa pêk bêñ ku hemû grûbêñ etnîk bîkarîbin bi hey re bijin, ji pêşveçûna aborî û sosyal para xwe bigrin, kultura xwe biparêzin.

Tîştekî gelek tabbi ye, ku gelê kurd li hember zordestîyan derdikeve. Piraniya wan li hember zîlm û zordes-tiyê bi rîyêñ aşîfî dixebeitin. Xebata çekdar li dij rejîmê zilimkar ya Iraq û Tirkîyê jî heye û berdewam e.

Çarenûseke bi rîya aşîtyê li wela-tên ku kurd lê dijin tenê bi qebulkirina heqê xwemuxtariya kurdan û gira-mî redan jî bo mafêñ kurdan ve mumkun e.

Kursa Tercumanan

Sores Zîrek

Li ser pirs û pirsgirêkên tercumananê kurd pir caran û li gelek ciyan dihat axaftin. Daxwaziyek xurt hebû ji bo çareserkirina pirsên tercumananê kurdan. Bi tevkarî û alikariya Federasyona komelên Kurdistanê li Swêdê, Enstítuya Tercuman û Wergêran li zanîngeha Stockholmê û Komela Tercumananê Swêdê, kursek ji bo tercumananê kurdan li Xwendegeha Gelerî ya Bilind li Västerhaningeleyê amade kirin.

Mamosteyê Xwendegehê ya beşa kurdî, heval Reşo Zîlan û Ferhad Şakîlî bi dilxweşî ev karê hêja girtin û ji bo pêkanîna vê kursê alîkariî kirin. Bi kurtî armanca vê kursê ew bû ku:

1-Di vê kursê de li ser pirsasiyên

kurdî û swêdî xebat bikin û berhema vê xebatê berhev bikin û belav bikin.

2-Di vê kursê de li ser herdu zaravên kurdî -kurdiya jorîn û ya jêrîn-xebat bête kirin ku di aliyê pirsasîyê de herdu zaravên kurdî nêzîkî hevdû bibin. Di vê têkiliyê de pêngavek bête avêtin.

3-Xwendekarên vê kursê jî, bila ji herçar besêne Kurdistanê be. Taybetî ji bo keç û jinêne kurd kontenjanek bête vegetandin.

4- Tercumananê kurd jî di azmûnê (îmtihan) dewletê yê ji bo tercumananê desthilatê têne kirin de biserkevin.

5-Di pêşerojê de li gor imkanên xwe li zanîngehêne Swêdê de beşek tercumaniyê û wergeran ji bo zimanê

kurdî were vekirin.

Kursa tercumananê kurd di navbera 7.1.1987 û 27.2.1987 de li Xendegheha Gelerî ya Bilind li Västerhaningeleyê pêkhat. Di vê kursê de 16 xwendekar besêdar bûn ku ji wan 5 kes keçen kurd bûn.

Ew pirsasî (termînolojî) û peyvên di vê kursê de hatine berhevkirin ewê di pêşerojê de bête belavkirin. Armanc ew e, ku ew peyv û pirsasîyên hatiye berhevkirin divê di nav gel de were belavkirin û li ser şâşî û kêmâsiyan bête axaftin.

Di roja dawiya kursê de min ji çend hevalên besêdarên kursê, derbarê kursê fîkrê wan pirsî. Bersivêwan li jêr dinivîsim.

Bares Bate:

Cara pêşîn e, ku kurd ji hemû perçen Kurdistanê di vê kursê de besêdar dibin. Di vê besêdarbûnê de xuya kirin ku em kurd yet netewe ne û zaravên zimanê me kurdî pir nêzîkî hev in û zimanekî dewlemed e. Zaravên soranî û kurmancî di demeke kin de dikarin highêne hevudu. Lê dîvê em bi tenê bicorekî tip binivîşîn. Li gor baweriya min ew tip ji gerek tipen latîf bin.

Azad Hesen:

Ev du salûnîv e, ku ez li Swêdê me. Min di çend kurs û xwendegahan de zimanê swêdî xwend. Lê bi rastî min gelek tişt li ser civata û sistema Swêdê nizanî bû. Ew kursa ku nuha em diçinê pir alîkariya min dike. Ez zanîna xwe ya li ser civata Swêdê zêde dikim û peyvîsiyên swêdî û kurdî hîn dibim.

Di vê kursê de em hînî sistema Swêdê ya politik, abori civakî h.w.d dibin. Ew gelek pêwist e, ji ber ku em di vê civata de tercumaniya zimanê kurdî dîkin. Dîvê em civata Swêdê baş bizanîn ku em dayin û standina xwe tev swêdiyan têkuz bikin.

Mustafa Xoxe:

A girîng di vê kursê de, me û hevalên tercuman hev naskir, li ser kêmâsiyên karê xwe axaft. Em meselên cur-cure dixwînîn, wek pirsên tendurîstî, bazara kar, sigorta civakî û dadgehî yê rojane. Em pirsasîyên swêdî û kurdî jî dixwînîn û li ser van pirsasîyan dixebeitin.

Em hîvîdarin ev cure kurs tim hebin, ji bo ku rê bête xweşkirin ji bo hevalên paş me de bîn. Dîvê ji bîra me neçe, keç û jinêne kurd jî di vê kursê de besêdar bûn. Ev tiştê pir hêjaye, jina kurd dide xuya kirin rola xwe ya girîng di civata gelê kurd de, ci li Kurdistanê, ci jî li dervayê wefat.

Kemal Kerîmî:

Nîvîsin û xwendîna kurdî bi latînî niha ji berê ji me re hesantire pişti vê kursê. Piraniya wusheyen kurdiya serû û xwarû bi baweriya min nêzîkî hev in. Bes rexna me li ser nîvîsinâ latînî heye ku wek hev naye nîvîsandîn, herkes bi meyla xwe dinivise. Di vê kursê de hevalên kurdên jorîn hewlê xwe pir nedaye ji bo fîrbûna nîvîsîna kurdî bi elfaba erebî (kurdî xwarû). Ez nizanim çîma heval xwe naêşînin.

Cotkar:

Heta iro tu danûstandiyêna min bi kurmanciya jêrîn çenebûn. Di vê kursê de ye ku cara yekem ez bi kurdên soran re dipeyvîm. Ji bo min ev kursek gelek baş bû. Ji ber ku berê min qet kurdiya jêrîn fam nedikir, ew ji bo min wek zimanekî din bû. Lê iro ji bo min ew tişî hatiye guhartin. Ez dikarim, ne bi tevayî be jî, kurdiya jêrîn têbîghêm.

Çi mixabin, ev kurs gelekî kurt bû. Dil dixwest ku kursek dûrûdirêj be.

Şirîn:

Alîkariya vê kursê ji min re bû. Berê çend caran bang min dikirin ez ji paneberên kurdên jêrîn re tercumaniyê bikim. Lê mixabin min nedikarî bû ji wan re tercumaniyê bikim. Ji ber ku min kurdiya jêrîn baş fam nedikir. Ez di wê baweriye de ma ku niha ez dikarim, bi hindikayî be jî kurdiyê jêrîn têbîghêm. Heta niha pirsek wisa di serê min de çenebûbû ku ez tipen kurdiya jêrîn fîr bibim. Lê di vê kursê de min ew pêwîstiya dît û niha ez hînî tipen erebî bûm. Ez dixwazim bi dilûcan hînî kudiya jêrîn bibim.

Di Nivê Paşîn Yê Sedsala 19-an de Rewşa Kurdan

*Nivîskar: Celîlê Celîl
Werger: Reşîd Simo*

Kurd bi koka xwe ji êlên kevinin. Ew li rojavaya kaşen rojhilata çiyayen Torosê ta bi Zexerosê rûdiniştin. Beşê rojava bi navê Zexerosa Kurdistanê ye.(1)

Suruştina çiyayînî şopên xwe yên eşkere li ser pêşketina gelê Kurd hêstine. Zincîrbendên çiyayînî yên ku gelî û newalan dibirin, ganhev û pêwendiyên aborî di nava xelkê de sist dikirin. Hebûna, çêrîgehê çiyayînî jî ji aliyeke din ve, dihêşt ku xelk bi xwedîkirina pez û dewaneran rabin. Ev yeka ha, ji mêt de, ji piraniya gelê Kurd re bûye bingehê aboriyeke serekîn. Di mehêن havînê de, êl bi pezên xwe ve bi ber zonana de diçûn, li dawiya payizê li malên xwe vedigerîn, ta ku zivistanê biborînin. Şînayêن deşte jî bi çandinê re mijûl dibûn.

Di destpêka sedsalêن navîn de, gelek ji êlên Kurdan ber bi bakur û rojava de hatin, ew li çêrîgehê nu digeriyan. Hatina wan bi ber baqur de, ûştin polîtikî jî jê re hebûn. Piştî şerê Çêdiranê di sala 1514-an de û parvekirina Kurdistanê li cara yekê di navbera emperetoriya Osmanî û Sefewî de, bi alikariya Mela Edrisê Kurd, sultan Selîmê Yekê, bi dirêjiya sino-rê Tikiye û Îranê di ber çemê Aras re ta bi jêr ku bi navbera herdu çeman (Mêzopotamiya) gihîne, Kurd rûniştandin, ta ku sînorêن xwe yên rojhîlat ji Îranê biparêze.

Dîroknivîsêن Girêkî û Bîzentî Kurd wek miletikî xwedî xûyeke şerevan salix dane, ji azadiyê hez dikin. Rewşa wan ya serbixwe nehêt ku bi dirêjiya sedsalan ne Girêkî, ne Bîzentî, ne Tirk, ne Silcokî û ne jî Tatarêن Mengolîst yên êrîşker binyata wan hilweşînin. Heyanî piştî parvekirina Kurdistanê jî di navbera Turkiyê û Îranê de, hukmê her du dewlatan di sere bû. Êlên Kurdan dikarin sînorêن Turkiyê û Îranê bibirin û hemwelatiya welatê din bistînin. Dîroknivîsê

Kurd Şerefîxanê Bedlîsî nivîsiye ku: "Mezintirîn sultanan û xwedî cihêن bilind nedikarîn welat û axa Kurdan bistînin. Bi tenê Kurdan diyarı ji wan re pêşkêş dikirin û xwe bi ser wan ve dijmartin û guh li wan dikirin, ew jî ji ber pêwistiya ku wan di leşkerê alîkar de bi kar hûnin".(2) Lê bi rastî Kurdan serxwebûna xwe ta bi nîvê yekê ji sedsalê nozdan parastin.

Cîgehê ku Kurdistan di nava Rojhilata Navîn de distîne, ew ji mêt de bûye çaterêyeke giring ji rêyên bazir-ganan re, di navbera Asiya û Eewri-pa de. Ev giringiya stiratîcî û polîtikî ya gewre ji Kurdistanê re, di sedsalê nozdan de bêtir giring bû, ji ber ku ew dema ha dema xurtbûna siyaseta kolonyalî ya dewletên Ewripî yên gewre di rojhilat de bû.

Kurdistan û Ermenîstan ji kevn de û di sedsalêن navîn de, ji dewletên cîrandar re meydana gelek şerîn mezin bûne. Ew bi ber êrîşen Tirkêن Silcokî û Tatarêن Mengolîst yên koçer ketine, niha jî ew bûne cîgehê li hevketina kelkên siyasi jî dewletên Asiya û Ewripa re.

Aboriya navçeyên rojhilata emperetoriya Osmanî di qonaxa ku em li

ser peyftine, di rewseke gelekî dijwar re diboriya. Çandin di herêmên Kurd û Ermenî de gihîştibû ji berhevketineke mezin. Ew jî ji ber paşmayina hêzên berhemîdariyê û nîrên pêwen-gên berhemîya derebegî bûn. K. Mak Kiwan tenga paşmayina pêwengên çandîniyê yên ku li Tirkîyê bi kar dihatin nîşan dayiye, pêwengên karê cotkar û tevrê mirovê li şûn tayî hevdû kiriye. Noh jî ew bi kar hanî, yê ku di pirtûka pîroz de bi bîr hatiye.(3)

Di nîvê duduyan de, ji sedsala 19-an beşeke mezin ji Kurdan ji jîna nîvîkoçerîyê dest berdan û bûne gundî. Wê yekê kir ku rista(sazûmana) êlîtiyê ji hev bikeve. Ew bi guhartinê aborî ve girêdayî bû, yên ku di çandînvaniyê de çê bûbûn. Serokê elê digel peyayên xwe kesên pepûk ji êlê bi hişkî diçewsandin. Wek nimûne, Kurden ku di bin destê Cehfer Axa de, serokê êleke Kurd bû li Rûsiya, ji elâ xwe dixwest ku hemî dexl û danê wî bi malê gihînin û belaş êzingan jê re werînin, li ser wan diviyabû jî dema ku keça xwe bi mîr bikin. S. Egîzarov nivîsiye û gotiye: Gotina gayê Cehfer mîna ferzeke pêwist û giran belav bû.(4)

Xukêñ hukmetê yên pir li ser pez û malê nerakirî dihêst ku Kurdên gelekî xizan bibin, wek nimûne êla Caf(5) xûkek li ser xaniyan bi navê "xercîxanî" dida.(6) Ji bona ku xûkê bicivînin hin kesen pispot bi navê "fodcox" hebûn. Serokê êlê jî hin caran bi rola tehsildariyê radibû. Tehsildarêñ xûkê darê zorê ji bona civandina wê bi kar dihanîn û beşek ji xûkê ji xwe re dibirin. Li tenişt xûka li ser malan, Kurdan gelek cirmêñ din jî didane serokêñ êlên xwe. Rewş hîn gelekî pîstir jî bû, ji wan êlên Kurd re yên wek: Şîvzorî, Bîrsanî, Rawendozi, Siyorcî, Hêrkî û Kurî Zîbarî, ji bilî van jî yên ku li Tirkiyê dijiyan, lê wan bar dikirin Îranê ji bona çêrîgehê havînê. Ji ber vê yekê diviyabû ew xûkê bi du hukmetan bidin. 1/10 bi Tirkiyê bidin û xûkê bi hukumeta Îranê jî bidin, ta ku kari bin çêrîgehan bi kar hûnin. Ger Kurd di axa Îranê de ya ku bi kîrî çandinê tîye bimana, diviyabû xûka malan jî wan bidana. Ew jî li gor xwestina karbidestêñ hukmetê bû(7). Di bin wan xûk û bêşen giran de, hin êlên Kurdan bêtir bêtir dest bi jîna rencberiyê kirin. Hêdî hêdî aboriya wan bi aboriya çandinvariyyê hate guhartin. Ji ber ku êlê Caf yên nîvrençber jîna xwe bi rencberiyê guhartin û bi karê çandinîyê rabûn, êla Caf demsala zivistanê li Sulêmaniyê dîborand. Li siyên sedsala 19-an êla Caf li zivistana xwediyê hin erdêñ çandinê bû. Lê berê wan erdan têra wan nedikir, ew bêgav bûn ku dexlê û tiştê din biki-rin. Fêrebûneke berbiçav di çandinê di destpêka pênciyan de li ser hesabê kirêkirina erdan ji derebegan çêbû, ew jî bi merca ku 1/10-an bidin û bi hin kar û barêñ din jî rabin. Ew ferebûna ha li ser hesabê destdanînê jî erdêñ beredayî û bûr jî bû.

Lê niha nema êlên Kurdan havînan diçine zozanan, bi tenê ew keriyêñ pezêñ xwe dişînîn. Wek nimûne, êla Remek li navçeya Betwînê dijiya û keriyêñ pezêñ xwe dişandin çiyay-ên Qendîlê.

Kesen êlê yên ku xudan hin pezêñ hindik bûn, hêdî hêdî ew li ser axê bi cîbûn. Ger ew derketana koçeriyê jî bi tenê wek şivanan an karkerêñ alîkar bi derdiketin.

Komika Aristokratî(mal mezinan) ji êlê, ne bi tenê kesen êla xwe diçew-sandin, lê belê xelkêñ rencber jî yên

ku di çandinê de kar dikirin ew jî diçewsandin. Kesen ku li dijî êrîşen koçeran li ber erdê xwe didan, ewê ha berê xwe didan serekêñ êlan ta ku alîkariya leşkerî ji wan bixwazin. Di rewşen holê de cotkaran li xwe digirt ku besê bidin serekê êlê. Bi rastî ew bi temamî diketin bin destê serekê êlê. Karbidesrtêñ hukmetê jî ji aliyê xwe de ev pêwendiyêñ ha di navbera serdariya êlê de û xelkêñ rencber de çê dikirin. Holê ta ku hukumeta Îranê êlên Kurdan yên ku li Tirkiyê rûdi-niştin bi aliyê xwe bixîne, ewê ferma-nine mezin bi destê serokêñ êlan ve berdidan. Wek nimûne, serokê êla Mameşî (Mameşîkî) Bêrût Axa, mafê wî hebû ku zorê li herêma Bas-feyê bike û 1000 tomanî bistîne, jê 200 î ji xwe re bibe û 800 tomanîn mayîn bispêre xezînê(10).

Hukumeta Tirkiyê serdariyêñ êlên Kurdan bi aliyê xwe de dikîşandin. Agirê neyarîtiyê di navbera Kurd û Ermenan de pêdixist. Pir caran perçeyek erd dida derebegekî Ermenî û ew perçe bi xwe dida begekî Kurd jî.

Ta ku şîniyêñ binecî di bin destê wê de (hukumeta Tirkiyê) bimînîn, ji serdariya êlên Kurdan re bêlûkin leşkerîn çekdar hebûn, piraniya wan ji kes û xizmîn wan û ji mirovîn xizan di êlê de bûn. Ew kesen ha çek, hesp û xwarin ji ber xizmeta xwe ve wer-digirtin. Ew bêlûkîn ha li dijî êlên cîrandar yên biçük û yên koçer bi kar dihatin, bi pê keriyêñ pezêñ wan diketin. Civandina xûkê jî, ji karûbarêñ bêlûkîn çekdar bû.

Neyarîtiya domdar(berdewam) ya ku di navbera serokêñ êlên Kurdan de hebû, dihêst ku gund talan bibin, çandin wêran bibe û xelkêñ binecî bêne kuştin.

Piştgiriya hukmetê ku ji serdestiya êlan re dikir, dongiyin nebaş li ser pêsketina aboriya heremê bi temamî dikir. Ji ber ku cotkar tim bi ber êrîş û talanê ji aliyê hin êlan de diketin, pir caran ew ji jîna bineciyê bi ber jîna koçeriyê de diçûn. Wek nimûne: Kurden binecî yên ji koka Kerxasiyan ji nuh de ew kom bûn û dest bi jîna koçeriyê kirin(11).

Herwisa xûk û besen giran, standina curm û paciyê û êrîşen leşkerêñ hukmetê, dihêst bêtir xelk bi ber jîna koçeriyê ve bête têvedan. Îlzî Rîklo li ser vê mijarê nivîsî: Wek nimûne, ger herêmek bi ber talana walî keve,

an leşker tê re biborin, êlên Şîr-minîşîn yên ku hînî jîna çandinîyê bûbûn, dest ji gundêñ xwe berdan û dest bi jîna koçeriyê kirin, her wîsa li hemberê jî, êlên Saxar-nîşîn di hin deman de li ser axa ku dane wan cih girtin(12).

Gelek navçeyêñ çandinê, ji ber nîrîn bindestiya berdewam ve ji aliye êlên koçer ve bûne çêrîgeh, wek herêma Abaxê li senceqa Wanê, ya ku piraniya xelkêñ wê ji Kurdên Yezîdî bûn, ew ji berê de, ji navçeyêñ li pêş bû, lê di destpêka sedsala 20-an de, xelkêñ wê navçê bû çêrîgeha pez û dewaran(13).

Serdariya olegîrî jî pir caran xizanî li ser milê xelkê girantir dikir. Şêxên dewlemed serdestiya xwe ya olegîrî bi kar tînan, mafen xwe bê sînor dikirin. Tiştekî biçük ji xelkê derketa û bi dilê wan ba, weku ew ji emrê xwedê bi derketine. Gelek ser-pêhatiyêñ nas û navdar heye, ku çawa şex malê ew xelkêñ reben distand, heye ku wan hinekî dayina xûkê bi derengî xistine.

Dûmahîk heye

Serekaniyêñ vê gotarê:

- 1- F. F. Minoroski, *balkişînîn û bîrhatînîn*.
- 2- V. Velîamînof-Zernof, *Schref-name ou histoire des Kurdes par schref, Prince de Bidlis*, t.II SPB, 1862, p.34.
- 3- K. Mak Kiwan, *Koloniya me ya nuh, teswîirkirina taybetiyêñ jugrafi, etnografi û aborî yên Tîrkiya Asiya-yî*. Mosko 1886, r.282.
- 4- S. Egîzarof, *Lêkolineke bi kurtî ji bo Kurden navçeya erîvanê. Kaxîten beşê Qafqasê yên kombûna empêto-riya Rûsî ya jugrafî, pirtûk 113, çapxana Teflisê* 1891, r.16.
- 5- Êla Caf li navçeya Şehrezorê rûdi-nişt.
- 6- Xorşît efendi, *siyaset-nameya sînor, salixdana gerekê li ser sînorê Tîrkî û Farisî*. 1877, r.219.
- 7- Pirtûka berê r. 249-250
- 8- Pirtûka berê r. 218
- 9- Pirtûka berê r. 256
- 10- Pirtûka berê r. 257
- 11- G. Akabof, *Li dora doza yekiri-na Kurdan wek neteweyekî (thèse-hevjîn)* Mosko 1952, r.217
- 12- Î. Rîklo, *Mîrov û erd, cild 11*, 1887, r.168
- 13- Xorşîd Efendi, *Siyasetnameya sînor*, r. 290.

ELÊN ENDAM JI KOMELÊN ENDAM JI KOM

Civînek li ser zimanê kurdî

Di rojên 13 û 14-ê çileya pêşîna 1986-an de, 12 zimanzan û tercumanê kurd li Stockholmê li ser zimanê kurdî civînek çekirin. Civîn, ji aliyê Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê hate amade kirin.

Mebesta civînê di nameya ku Federasyonê ji zimanzan û tercumanê kurd re şandibû de, wisa hatibû diyar kirin.

”Îro li Swêdê li dora 8-10 hezar kurd dijîn. Nêzîkî nîvê wan piştî sala 1980-î hatine Swêdê. Gelek makamên Swêdê pêwîst dibînin, ku penaberên kurd li ser rewşa civata Swêdê bi zimanê kurdî agahdar bikin. Ji bo vê amancê jî maqamên Swêdê, karê tercumekirina materyalê agahdarî dispêrin tercumanê kurdî.

Tercumanê kurd di karê tercumekirinê de zehmetiyeke mezin dikşînin. Ji ber ku gelek peyvîn swêdî di zimanê kurdî de tune ne, nehatine afirandinê. Tercumanê ku karê tercumekirinê daye ser milê xwe, li hember peyvîn swêdî, ku di kurdî de nînin, ji alî xwe de diafirîne. Di netîceyê vî karê de jî zehmetî derdikve pêşıya penaberên kurd; ji bo peyveke swêdî çend peyvîn kurdî derdikevin meydanê. Mînakek: Ji bo ”Statens Invandrarrverk” bi kurdî tê gotin: ”Daïra Mihaciran”, ”Daïra Karûbarê Mihaciran”, ”Daïra Karûbarê Biyaniyan”, ”Daïra Mihaciran a Dewletê”, Daïra Biyaniyan a Dewletê” û hwd.

Ji bo ku ev pirsa halbibe, Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê biyar da ku bispêre endamên Redaksiyona Berbangê; Mihemed bekir, Reşo Zîlan û Reşid Simo, ku civînekî bi zimanzan û tercumanê kurd re li darxin. Di civînê de, besdarên civînê wê li ser peyvîn swêdî bisekinin û li hember peyvîn swêdî, peyvîn kurdî biafirînin. Herweha di civînê de wê gotübêj li ser vê karê ji bo rojên pêşî be kirin.”

Roja duduya endamên civînê li ser karûbarê pêşiyê sekînîn û gîhan wê baweriyyê, ku ji bo xizmeta zimanê kurdî, komîteke zimanêkurdî pêwîste. Jibokarê tercumeniyê jî lazime tercumanê kurd bi hevre komîteke tercumanê kurd saz bikin.

Sersala kuştina Olof Palme

Di 28-ê meha sibatê de, ji bo bîranîna sersala kuştina Olof Palme, Partiya Sosyaldemokratan tevgereke mezin pêkanîn. Federasyon bi heyetekî ve di vî tevgerî de besar bû û çelengekî bi navê Federasyonê danî ser gora Olof Palme.

Li ser navê Federasyonê nameyekî bîranînê, ji bo malbata Olof Palme, ji Partiya Sosyaldemokratan û ji hukûmeta Swêdê re hate şandin.

Di eynî rojê de gelek kurd jî di meşa bîranînê de cih girtibûn.

Konferanse li ser zarokên ji Tirkîyê hatine

Di rojên 27-28.01.1987-an de li Stockholmê Barnmiljörådet konferanse çekir. Konferans li ser zarokên ku ji Tirkîyê hatine sekinî. Di vê konferansê de nunerek bi navê Federasyona Komelên Kurdistanê li Swêdê besar bû.

Armanca konferansê bi awakî zanistî û resmî li ser zarokên ku ji Tirkîyê hatine, agahdarî dayîn bû. Nêzîkî 130 kes ji çaraliyên Swêdê, nûnerên belediyan, meqamên dibistanan û nûnerên rêxistinan di konferansê besar bûbûn.

Li gor programa konferansê ya durojîn wê tenê swêdî û tirk biaxtana, herçend Federasyona me jî hatibû vexwandinê civînê. Nûnerê Federasyonê

rasyonê, li ser mafê axaftina nûnerên kurd bi serokatiya konferansê ve peyivî, rexnê û pêşniyarê xwe pêşkêş kir. Wan jî piştî demekê di rojevê de guhertin çekirin û mafê axaftinê dan nûnerên Federasyonê û Proja Kurdi.

Nûnerê Proja Kurdi di axaftina xwe qala dîroka Kurdistanê û rewşa kurdên ku li Swêdê dijîn kir. Nûnerê Federasyonê jî bi kurtî qala rewşa zarokên kurd li Tirkîyê û li Swêdê kir.

Axaftinê nûnerên kurd gelek bala besarêt konferansê kişand. Gelek nûnerên daîrên Swêdê pêşniyar kirin ku bi Federasyonê re civînê nû çêbi-kin. Li ser daxwaza wan Federasyon wê bi maqamên berpirsyarên zaro-kanre çend civînan çêbiike.

Jİ KOMELÊN ENDAM Jİ KOMELÊN ENDAM

Şeva Bîranîna Olof Palme li Botkyrkayê

Di roja 30.01.1987-an (seet 18.30) de li Fittjayê şeva bîranîna serokwezirê Swêdê Olof Palme çêbû. Belediya Botkyrkayê û Komela Verdandî şeva bîranînê amade kiribûn. Di şevê de Komela Latîn Emerîkayê, Komela Çanda Kurdî li Botkyrkayê, Komela Asûrîyan û Komela Tîrkan, parlementer û nêzîkî 200 kesên biyanî besdar bûbûn.

Bi navê Komela Çanda Kurdî, nûnerê komelê heval Kemal li ser Kuştina Olof Palme axaftinek kir û spekulasyonê li dijî kurda mehkum kir.

Gruba folklorâ zarakan ya komelê û heval Zana jî di şevê de bi dîlan û stranê kurdî ve besdar bûbûn.

Agahdarî

Komela kurd li Stokholmê dest bi weşanen radyoyê kir. Weşanen radyoya kurdî heftê carekî, di rojêne duşemîyan navbera seet 17.30-18.00-an de, di kanala FM, pêla 88 Mhz de, tê weşandin.

Şeveke Kurdi

Rêxistinê xwendekarêne Kurdistanê AKSA, KSUFû SOKSE di roja 10. 12. 1986-an de li bajarê Stokholmê şeveke çandî û hevgirtinê li dar xistin. Di şevê de li dora pêncsed mîvan besdar bûn. Amadekarêne şevê programeke gelekî dewlemend, stran, dîlan û tîyatro pêşkeşî mîvanan kirin.

Li ser vexwendina amadekarêne şevê, Federasyona Komelêne Kurdistanê li Swêdê jî di şevê de besdar bû û di masaja xwe ya jî bo şevê de diyar kir wekî yekbûna tevgera xwendekarêne Kurdistanê daxwazeke gelê Kurdistanê ye û giringe. Her weha Federasyonê diyar kir wekî Federasyon bi her awayî amadeye ku xizmetê yekbûna tevgera xwendekarêne Kurdistanê bike.

Şeva Bîranîna Komara Mahabadê

Di roja 24.01.1987-an de, Partiya Demokratê Kurdistana Îranê -liqê Swêd şevek bi helkevtina 41 saliya Komara Mahabadê li Bajarê Stockholmê li dar xist.

Di şevê de gelek welatperwerên kurd besdar bûbûn. Pişti axaftina nûnerên prityî, stran û dîlanen kurdî hate pêşkeş kirin. Di dawiya şevê de jî filmek li ser Kurdistanê hate nîşan dan. Li ser vexwendina amadekarêne şevê, Federasyona Komelêne Kurdistanê li Swêdê tevî bîranîna Komara Mahabadê bû.

Şeveke Kurdi li Botkyrkayê

Komela Çanda Kurd Li Botkyrkayê, di roja şemî 13.12.1986-an de li Fittjayê şevek li dar xist.

Di vê şevê de grûbên folklorâ Komela Jina û ya Komela Kurdistanê Li Uppsalyê, grûba zarakan ya Komela Çanda Kurdî Li Botkyrkayê û grûba komela Şîliyê lîstikên folklearîk pêşkeş kirin.

Dengbêjên kurd Brîndar û Feqiyê Teyra (Nîzamettîn Arîç) jî stranê kurdî ve şev geş kirin.

Şahiye li Dibistana Gelêri ya Bilind Li Västerhaninge

Di roja 12.12.1986-an de xwendekarêne dibistanê li ser mafê gelên bindest şevek amade kirin.

Di şevê de nûnerên Komela Welaten Çaremîn, Federasyonê Lap û İndîana besdar bûn û li ser rewşa gelên xwe axaftin.

Federasyona Komelêne Kurdistanê Li Swêdê jî axaftinek li ser rewşa Kurdistanê kir. Nûnerê Federasyonê di axaftina xwe de li ser supekulasyonê rojnamen Swêdiyan ku navê kurdan bi kuştina Olof Palme ve girêdidin, mehkum kir.

Di şevê de gruba folklorâ kurd, Govend jî dîlanen kurdî pêşkeş kir.

Kurdê li Bollnäsê cunta faşist protesto kirin

Komela Kurd li Bollnäsê di 7-ê adarê de ji Alfta heta Bollnäsê meşek (20 km) pêkanî. Hemû kurdêne ku li Ovanâker û Bollnäsê cîwar bûne, di meşê de besdar bûbûn. Komelê belavokek bi swêdî jî belav kir.

Li ciyê mitîngê Brotorgetê, li ser navê komelê di axaftina xwe de Nurî Haco bala swêdiyan kişand ser rewşa Kurdistanê û got:

— Swêd dikare bêtir tiş ji bo me bike. İro li dinê bêtir tiş ji bo kurdan nayêne kirin. Qet dostêne me tune. Yekîtiya Netewan temamen bêdeng e, her çiqas em dixebeitin ku rewşa xwe bi bîr bînin.

— Em ban hemû partiyêne ku gira-miya mafêni mirovî digrin, ku bira ew suc û qetîşamên hêzên leşkeriya tîrkan li Kurdistanê mehkum bikin.

Ji bili vê yekê, di 8-ê adarê de Xaçasor şevek amadekiribû û komela kurd li Bollnäsê vexwendibû weki di programê de cî bigre. Li ser vê vexwendinê, Komela Kurd Li Bollnäsê bi awakî aktif û bi programekî dewlemd di şevê de besdar bû.

Mêrxas û Ronakbîrê Kurd Necmettîn Büyükkaya

M. Ferzend Baran

23.1.1984. Rojeke reş û kirêt. Lê ew çend jî giring. Necmettîn Büyükkaya, welatparêz û şoreşgerê kurd, di vê tarîxê de hat kuştin. Li girtîxana bi nav û deng ya Diyarbekrê. Girtîxana eskerî. Tevî çar mêrxasên din.

Berî niha bi du salan dijmin dilê mîrxasekî rawestand.

Wext dibuhure. Pir zû, pir bi lez û bez. Tiş, bûyer û meriv ji bîr dibin. Teşqeple, qîreqîr û erkîn rojane do û tiş, bûyer û kesen do li pey jiyanê dihêlin. Tiş, bûyer û merivên ku do giring bûn, xwe dan cîhekî giring bûn li pey mij û dûmana rojane dimînin.

Çima? Û kî ji vê yekê destkewti dibe?

Bê guman zordar. Bê guman tawanbar û curimkar. Ew jê destkewti dibin. Ew dil dikin ku tiş, bûyer û merivên do ji bîr bibin, perda mij û dûmanê bi ser wan re were kişandin. Ji ber ku zordar û tawanbar tarîxeke derewîn dinivîsin. Ji ber ku "rastiyê" wan li ser derewan ava dibin. Û wan, di van kirdeyan de, zor tawan divê. Derewekê, tu carî, bê zor û tawan nayê pê. Xwediyê derewan divê rastî û xwediyê rastiyân bixe-nîqînin da ku ew bikaribin derewên xwe ava bikin, bikemilînin.

Derew û xwediyê derewan, zordar û tawanbar, jî dost divên. Dostênu ku bikaribin li hember dijmin, angô li hember rastî û xwediyê rastiyân rawestin. Ji zor û tawanê pê ve, jibîrkirin jî dosta derew û xwediyê derewan e. Yek ji yên herî baş.

Lê belê, di warê jibîrkirinê de, tiştekî divê ji bîr nebe; berdêlka jibîrkirinê jî heye... Bibîranîn.

Herçend jibîrkirin dosta derew û xwediyê derewan e, bibîranîn jî ewçend dosta rastî û xwediyê rastiyân e. Bibîranîn jî dosta mazlûm û bindestan e.

Tarîx şahîd e; şerê zordar û bindestan di eyñî kat de şerê derew û rastiyê ye. Şerê derew û rastiyê jî şerê jibîrkirin û bîranîn ye. Bi gotineke din,

du qorêna esasi yê tarîxê weha dixuyin. Li alîkî bindest, rastî, bibîranîn û li alîkî jî zordar, derew û jibîrkirin.

Gava dewleta Fransê doza Cezayirê dikir û digot ku Cezayir eyaleteke Fransê ye, wê derew dikir. Dewletê dixwest ku dinya tarîxa Cezayiriyan jî bîr bike û dinya jî bîr bike ku Fransê bi darê zorê Cezayir vegirtibû û bi darê zorê hêjî li Cezayirê bû. Gava Naziyên Alemanyayê bi doza yekîtiya merivan û njadeke paqij dest bi kuştina milyonan meriv û vegirtina welatênu din kirin, wan derew dikir. Wan jî dizanibû ku yekîtiya merivan bi darê zorê nayê pê û doza njadeke paqij xeyaleke kirêt e. Lê rastiyê wan li ser derewan ava bûbûn... Kîne, ku îroj naxwazin şerê Cezayirê û şerê cihanê yê duwemîn bi bîr bînîn? Bê guman zordar û tawanbar.

Misalek jî ji me, ji tarîxa me; kî îroj naxwaze Şex Seîd, serîhildana Şex Seîd û bidarvebûna Şex Seîd û hevalîn wî bi bîr bînîn? Bê guman zordarê me. Tawanbarêna welatê me.

Ereb û Cezayirî îroj naxwazin tu carî şerê Cezayirê jî bîr bikin. Welatênu ji şûrê Naziyan rizgarbûyî û Cihû

îroj naxwazin bûyerên 1939-an ji bîr bibin. Em naxwazin Şex Seîd, bûyerên 1925-an û kuştina welatperwerên Kurd ji bîr bikin.

Ango; bibîranîn dostake wefakar, çekekî xurt e. Tevî ku wext bi lez diherike, rabirdû, do, tiş, bûyer û merivên ku îroj tunene, divê ji bîr nebin. Tu tiş, tu bûyer, tu meriv divê ji bîr nebin.

Herweha Necmettîn Büyükkaya û hevalîn ku pê re hatin kuştin jî.

Necmettîn Büyükkaya mîrxas û ronakbîrekî kurd, welatparêzekî kurd, welatparêzekî bêhempa û şoreşgerekî jêhatî bû. Sala 1943-an, wî cara yekemîn çavêna xwe vekirin û li dinya malkambax fekir. Li maleke feqîr û neçar ku di gundekî feqîr û neçar de bû. Wî, bi hezar zehmetî, pêşî li Siwêregê û Adanê û paşê jî li Stembolê xwend. Fakulta Hukukê ya Stembolê bû xwendgeha wî ya kurdperwerî û şoreşgeriyê jî. Dilê wî bi agirê welatparêzî û şoreşgerî hat sotin. Gava xwendekar û xortêna kurdan, di dawiya 1960-an de, li Anquerê û Stembolê dest bi avakirina rêxistinêna xwe, DDKO (Devrimci Dogu Kültür

Ocakları) kirin, ew jî bi dil û can ket nav vê rêxistinê û bû serokê DDKO-yê Stembolê. Pişî Cunta Eskerî ya 1970-an li Turkiyê, ew ji Stembolê bi dûr ket û çû Kurdistanâ Iraqê, nik hevalên xwe, Dr. Şivan (Sait Kirmizitoprak) û yên din. Cara yekemîn hingî wî beşen din yên Kurdistanê, ji nêzîk ve, nasî. Bi dû kuştina Seit Elçî, Dr. Şivan, Brûsk û Çeko re, cih li wî û hevalên wî teng bû. Ew bêgav ma ku dev ji Kurdistanâ Iraqê berde. Ew hat Suriyê. Li Suriyê jî wî beşekî din yê welatê xwe nasî. Herweha tarîxa xwe jî wî Memduh Selîm, Qedrî û Ekrem Cemîl Paşa, Qedrî Can, Cigerxwîn, Mele Hesenê Hişyar, Osman Sebrî nasîn. Ew bû şırıkê derd û kulên wan, hesreta wan ya welatekî azad. Ew li nik wan bû şahîdê tarîxa babilîska bihistan ya Kurdistanê.

Bi dû salênu ku li Suriyê bîhurîn re, ew hat welatê ku em iroj tê de ne, Swêd. Li Swêd jî wî ziman, çand, edet, civat û merivên ewrupayî nasîn, ji wan destkewtî bû. Li welatê xerîbiyê, ji dûr ve wî li welat û çanda welatê xwe nihêrî û ew hîn xweştir nasîn.

Pişî efa giştî ya 1974-an li Turkiyê ew dîsan vege riya welatê xwe. Ew roj weka niha têna bîra min; ew vege riya bû welatê xwe, çanda xwe, zimanê xwe, nik merivên welatê bav û kalan. Çirûskêne kîfxweşiyê ji çavên wî bi firê diketin. Wî heval û dostên xwe, merivên xwe hembêz dikirin. Wî dest û ruyê diya xwe radimûsî. Bi kurt tebirî, ji kefa wî re payan tunebû.

Welat, merivên welêt, imkanên welêt weke lehiyekî boş li ber wî bûn. Wî dil û bawerî bi xebatekî xurt û siyasi hebû. Lî belê, hesreta salan li ser dilê wî bû. Ew tî bû. Wî dest pê kir, gav bi gav li welatê xwe geriya, ava hunik ya bîr û kaniyên nemrût, enzi ka Siphân, Agrî û Herekolê bi ser xwe re kir. Ü ew bi destgirtî ya xwe, yara wefakar, dost û hogira qedirgiran Cemîle re zewicî.

Ü wî, dîsan dest bi xebata xwe ya siyasi kir. Ü heta ku ew di girtîxana malkambax ya Diyarbekirê de hat kuştin, wî xebata xwe ya siyasi domand.

Ez dizanim, ev çend rêzên hûr neheqiyekî mezin li Necmettin Büyükkaya dike. Jiyana wî ne ew jiyan bû ku meriv bikaribe bi çend rêzan

salûx bide. Jiyana wî helbestekî dirêj û bê dawî bû. Helbestekî dirêj, xurt, xweşik, kemîlî û baş li hev hatî, renğin û bi aheng.

Necmettin Büyükkaya û jiyana wî jî divê, eynî bi vî awayî, were nivîsin; bi awakî xurt, xweşik, kemîlî, rengîn û bi aheng. Heye ku wext hê jî ji bo karekî weha zû be. Lî em divê ji bîr nekin ku erkekî weha li ser milê me ye. Em divê ji bîr nekin ku Necmettin Büyükkaya û jiyana wî ji bo me û welat û tarîxa me serbilindiyekî ye. Jixwe mebesta wan rêzan jî, bi tenê, vê yekê bîr anîne.

Necmettin Büyükkaya xurt, jîr û zana bû. Ew her gav, li herî li pêsiya hevalên xwe bû, xwe ji wan ra dikir sîper. Zor û zordariya dijmin çavên wî nedîtîrsandin. Karên giran û bi tehlûke para wî bû. Wi bi xwe ew hil dibijirîn. Kurdistanâ Başûr, hemû Kurdistan, Turkiye, Rojhelata Navin, Ewrûpa û hemû dinya warê wî yê xebatê bû. Ew, bê westan, bi şev û roj, dixebeitî.

Ji ber xebatê xwe yên siyasi, ew rastî her celeb merivî dihat û bi hêsanî, bi wan re dan û standineke xweş dianî pê. Wî dikaribû, di rojekê de, serokwezîrkî, serokên çend partiyên siyasi, çend ronakbîr, çend gundî û karker bidîtina û bi şev jî, li ser tixûban, di bin stariya stêrkan de, li nik şivanekî bixeviya. Ew hem xurt, jîr û zane, hem jî nefşbicûk bû. Wî xwe, her gav, wekî şagirtekî didît. Ne wekî

merivekî zane û jixwerazî, lê wekî şagirtekî ku nû dest bi hînbûnê kiriye û her tiştî meraq dike.

Wî defterên bicûk hebûn. Ew defter bûbûn hevalên wî yên herî nêzîk. Her gav wî tiştine dinivisîn û dixistin defterên xwe. Wî jî der û dorêne xwe tişt dipirsîn û gava ew rastî tiştekî nû yan ji balkêş dihat, ew lê hûr dibû.

Ew evîndarekî bêhempa bû. Wî ji meriv, dêr û dever, avahî û xweşiyên welatê xwe hez dikirin. Wî ji bajar û gund, meriv, dê û bav, jin û zarokên xwe hez dikirin. Diya wî, ne bi tenê dê, herweha dost û hogira wî bû jî. Ew bi saetan li ber çokêni diya xwe rûdinişti û pê re dipeyiî, dibû şirîkê derd û keserên wê. Keça wî Serdil -ji bo wî -payebilindiyeye stûr bû.

Ü evîna welêt, evîna azadiyê. Evinâ welêt û azadiyê dil, mîjî, can û ruhê wî kiribû weke kozeke agir. Wî dizanîbû azadî ci ye. Wî dizanîbû ka çima azadî ji bo welatê Kurdistanê pêwist e. Loma jî ew ji bo azadiyê dixebeitî û li ser riya azadiya welêt şehid ket.

Di tarîxa 22.11.1979 an de, wî ji min re nameyeke dirêj nivisbû. Name ji Şamê bû. Vê namê baş nîşan dida ka ew çawan dijiya, rewşa wî ci bû û wî çiqas ji azadiyê hez dikir. Di derekî namê de, wî weha digot: "Di çûnê de ji ber wê pasaporta nebixêr li ser sînor hatim girtin. Turkan tê derxist. Heta min xwe ji destê wan xelas kiriye şîrê diya min ji difna min hate der. Lî bi saya wan du sed markan wan ez berdam. Min ew du sed mark û du hezar liraê Turki ruşwet da. Tabiî tê ne gîhîştin ku ez xelkê Turkiyê me. Min her digot:

— Ez Îrani û Azerî me...

.....

Her ci derbas bû. Ku ji destê wan rizgar bûm, hîn min dît kurizgarî û der çiqas xweş e. Rast çûm Diyarbekir. Min Dêya Serdîlê girte milê xwe û çûm xwe li kolanê Diyarbekir hêl kir. Bi rastî min tu car Diyarbekir ew çend xweşik ne dîtibû!..."

Siûda kirêt û bêbext! Wîçavên xwe li Diyarbekira ku wî evçend jê hez dikir, girtin. Necmettin Büyükkaya xwedîyê xewnîn şérîn û mezin bû. Wî bawerî bi Kurdistanâ mezin û yekîtiya gelê Kurdistanê anîbû. Tevî ku

Kongra Federsyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê ya 7-em

Di rojê 14 û 15-ê sibata 1987-an de kongra Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê ya 7-em bi serfirazî pêkhat. Di kongrê de di gel gelek mîvanan, gelek nunerên rêxistinê swêdî û kurdî besdar bûn.

Kongre di roja 14-ê sibatê, seet 11.00-an de, piştî tespitkirina nûneran, bi rawestana ji bo bîranîna şêhîdîn Kurdistanê li gel xwendina Ey Reqîb ji alî koroya AKSA ve dest-pêkir.

Dûre dîwana kongrê; Kerîm Husamî, Îhsan Aksoy, Reşo Zîlan û Hesen Mizgîn bi hemû dengen nûneran

hatin hilbijartîn. Diwanê rê da serokê Federasyonê, heval Hanefî Celeplî ku axaftina xwe bike. Piştî axaftina serokê Federasyonê, bi dor, wezirê biyaniyan George Andersson li ser navê Partiya Sosyal Demokratan, serokê Daïra Biyaniyan ya Dewletê Thord Palmlund, parlementê Partiya Muhavezekar (Moderat) Per Olof Strindberg, parlementê Partiya Komünîst ya Çep (VPK) Oswald Söderqvist, parlementê Partiya Merekî (Center) Per Granstedt, serokê Ciwanîn Komünîst Stellan Hermansson, nûnerê Komîta Piştgirtiya Kur-

distanê Elîn Clason yek axaftin kirin û di axaftinê xwe de piştgiriyê xwe bi tevgera rizgarîwaziya Kurdistanê nîşan dan.

Herweha, Komela Pêşverûyên Turkiyê Li Swêdê (ISTIB), Federasyona Yogûslavî, Federasyona Macarî, Yekîtiya Ciwanîn Sosyaldemokrat ya Swêdê (SSU), Yekîtiya Ciwanîn Komünîst ya Swêdê (SKU), Federasyona Li Dij Nijadperestiyê birûskêni piştgiriyê şandin kongra Federa-syonê.

Ji bilî van mîvanen swêdî û mile-tên din, ev rêxistinê Kurdistanî di

perçek ji axaftina Serokê Federasyonê, Hanefî Celeplî

Mîvanen birûmet û hevalên hêja, Li ser navê Federasyona Komelên Kurdistanê Li Swêdê, ez xêr hatina we dikim ji bo Kongra me ya 7-em.

Bi rastî em gelekî sa ne wekî wezirê biyaniyan George Andersson, serokê Daïra Beyaniyan Thord Palmlund, Parlementerên Partiya Muhavezekar (Moderat) Per-Olof Strindberg, Partiya Nawendî (Center) Per Granstedt û Partiya Çep a Komunist Oswald Soderqvist li ser vexendina me besdarî Kongra me dibin.

Em besdariya wan wek piştgirî ji bo tevgera azadixwaziya gelê kurd qebûl dikan.

Mîvanen birûmet û hevalên hêja, ji bo ku zêde wextê we negrim, dixwazim bi kurfi behsa rweşa gelê kurd û welatê me Kurdistanê bikim.

Em kurd netewekî 20 milyoni ne û xwedîyê dirok, çand, ziman û qedereke müşterek in. Herweha bi hezeran salin ku em li ser axakê müşterek ji dijin. Lî ev axa, Kurdistan ji alî çar dewletan de hatiye parvekirin û ew dewletên dagirker li hember gelê me siyaseteke nemirovî dajon.

Bombekirina bajar û gundêne Kurdistanê, zindan, êşkence kirina welat-parêzên kurd, êşkencyê komî di gundan de, surgun kirina gelê kurd jiyana rojîn e li Kurdistanê.

Gelê me di feşriyeke dijwar de dijî, herçend welatê me yek ji wela-

tên dewlementrin e li cihanê. Ji xwe sedemê hemû zilm û teda li ser gelê me dibe ev yeka ye. Hemû petrola ku Iraq û Turkiye bi kar tînin, ya me ye. Welatê me ji alî madenan de, hesin, komir, krom, bakir û hwd. gelekî dewlemend e. Pirat û Dicle, ji kijanan Turkiye piraniya ihtiyaca xwe ya elektrikê bi dest dixe, li welatê me derdikevin. Axa welatê me gelekî bi xêrûber e, gelek ji berhemên çandîniyê baştîrinin li cihanê.

Lî, tu fêde ji van dewlemendiyan nagîhe gelê kurd. Ew dewletên dagirker, Turkiye, Iran, Iraq û Suriye, dewlemendiya welatê me didizin. Ji

xwe ji bo vê yekê ye ku ew dixwazin gelê kurd ji holê rakin. Lewra ji wan zimanê me, çanda me, stran û dîlanîn me, belê her tîstê me qedexe kirene. Ewî ku dixwaze li kurdîtiya xwe xwedî derkeve, ne xwedî mafê jiyanê ye

Lewra ye, mîvanen birûmet û hevalên hêja, ku me welatê xwe terk kiriye û mecbûr mane bi hezeran kilometer ji Kurdistanâ şîrîn dûr bijîn. Ji ber ku em dixwazin li kurdîtiya xwe xwedî derkevin û li welatê xwe di aştiyê de bijîn. Em ji dixwazin wek hemû netewên azad mafê çarenûsi xwe têxin destê xwe. Ev yeka mafê meyê bingehîn e. Neteweyen cihanê yên azad, ev mafê bingehîn bi hevre di peymanan de tesbit kirine. Ew dewletên ku Kurdistanê di nav xwe de perçe kirine ji di bin van peymanen nevetewi de imzên xwe avêtine, lî di praktsîkê de wan peymanan li berçavên cihanê dixin bin lingên xwe.

Em gelekî berxwe dikevin ku heta iro tu hukumetekî pirsa kurdî di warên navnetewi de ne anîye rojevê. Li gor ditina me, Swêd, welatekî ku pêşengiyâ parastina mafê mirovaniyê dike, dikare vê berpirsiyariyê bide ser milê xwe û rewşa 20 milyon mirovî bîne rojeva Koma Netewan. Em bawer in ku hemû rêxistinê siyasiyên Kurdistanê wê ji dil û can piştgiriyâ vê insiyatiyê bikin.

Foto: Şoreş Zirek

kongra 7-em de besdar bûn û slavêni piştgiriyê pêşkêşî kongrê kirin: PDK-Îran, PASOK, Berey Yekgirtuy Demokratî Kurdistân, Partiya Demokratik ya Gelî Kurdistân -liqê Ewropa û liqê Swêdê, Komele -liqê Skandînavya, KIP -komîta Swêdê, Ala Rizgarî, K.U.K. -liqê Swêdê, Partiya Pêşeng a Karkerî Kurdistân -liqê Swêdê, Kawa, Komîta Piştgirtina Rêya Şoress -liqê Swêdê, Yekîtiya Sosyalista Kurdistân, Têkoşîn -liqê Swêdê, Partiya Hevgirtina Gelî Kurdistân li Sûriyê, Partiya Demokratî Kurdi Pêşverû li Suriyê -rêxistina Swêdê, AKSA, KSSE (Berlin) -liqê Swêdê, KSSE (Prag) -liqê Swêdê,

Axaftina wezîrê biyaniyan Georg Andersson.

Wezîrê biyaniyan bi pêşkêşkirina slavêni hukumeta Swêdê ji bo kongra Federasyonê dest bi axaftina xwe kir.

Hevalên Hêja,

Ez kêfxweş im ku dikarim di kongra we ya 7-em de ku Federasyona Kurdi pêktine, besdar bin.

Ji bo me swêdiyan geleki tabiiye ku em karibin komele û rexistinan saz bikin, kongre û konferansa pêk bînin û bî awakî azad û demokratik pirsên xwe munaqaşa bikin.

Lê li her derê cihanê ne weha ye. Ew multeciyen ku li welatê me dijîn, şahidê vê yekê ne. Gelek ji van multeciyan kurd in û gelek ji wan jî fro li vira civiyane.

Hukumeta Swêdê gelek caran diyar kiriye ku ew bi xemekî giran raporêni di derheqê zordestiyen ku li ser kurdan têr kirin, taqîb dike.

Ji bo Swêdê bi cianîna mafêni mirovanî geleki muhîm e. Bi taybetî jî ji bo eqalîyetîn etnikî.

Vatîniyeke navnetewiyê girfing ev e, ku ji bo ku li hemû welatan şertên weha pêk bîn ku eqalîyetîn etnikî di azadiyê de bijîn, ji pêşdeçûna aboriyê para xwe bistîniñ û herweha li kultura xwe xwedî derkevin û zimanê xwe pêşde bibin, bê karkirin.

Ji şerê cihanê ya duem û bi vir de, Swêd bûye weliteki biyaniyan. Mirov ji welatên din hatine Swêdê, ji bo ku bibin xwedîyê kareki an jî ji ber zilm û tedayê reviyane. Wana gelek xebatîn hêja kirin ji bo pêşdeçûna jiyaneke bas li welatê me.

Rêkxirawî Xwendkaranî Sosyalistî Kurd Le Ewropa (SOKSE), Komela Çanda Karkerên Kurdistân (KOÇ-KAK), Komela Gelê Kurdistânê, Komela Kurdistanê Li Başûrê Swêdê,

Komela Kurdi Li Eskîstûna, Komele Kulturî Swêdî-Kurdî, kovara Svensk-Kurdîsk Journal, rojnama Serdema Nû, kovara kurdî a mîzahî Isot.

Foto: Şoress Zirek.

Divê politika me ya biyanî, wekhevî, azadiya hêbijartînê û hevkârî bi xurtî bête parastin. Ev armancênu bingeha politika me ya biyanî ye, meclisa me formule kiriye û hemû dîtinên siyasi pê radibin.

Ewên ku li vî welatî dijin û kar dîkin, bi hev re berpirsiyare civatêne û xwedîyê biryareñ di derheqê pêşveçûna civatê de ne. Ev yekâ bingeha tevjiyîne ye.

Mafê biyaniyan jî heye ku tevî kar û barê civatê bibin, tesrî li rewşa taxên xwe, belediyyen xwe û wilayetên xwe bikin.

Herçend biyanî ne hevwelatiyên swêdi ne jî, lê pişî sê salan li Swêdê xwedî mafê dengdanê ne di bijartina belediyan de. Pirsa mafê dengdana di hilbijartina meclisî de jî hîn halnebûye. Lê ji bo ku meriv bixwaze û kari-be mafê xwedîyê dengdanê bi kar bîne, divê meriv pêbihese ku manekî mafê dengdanê û herweha tesireke wê heye.

Tunebûna kareki ji bo herkesî, kêmbe kareki ji bo herkesî, xaniyan û tîrs û şîdetâ li cihanê, mixabin herweha li vir jî, dibe sedemê ku gelek kes ji bo pêşerojê bi tîrs û sawiran dihêsin. Di rewşen weha de pir caran li gunehkaran têr gerîn... û biyanî û miltecf dibin gunehkarêne rewşen zehmet. Di rewşen weha de nîjadperestî û dijminatiya biyaniyan pêşde diçe.

Ez tîrs û şîka ku kurdên li welatê me ketine baş fam dikim. Şubheyen li dij şexisan -bi bingeh an bê bingeh-

tu çara nikare bîbe sedemê ku xeşkek di bin tohmetê de bimîne. Divê em bi hemû qewetê xwe li dij tevgerên weha nîjadperestî bisokinin.

Qiymetî hemû insanan wekheve. Her mirovek xwediye tiştekiye ku bide tevjiyana mirovî. Têkiliyên bi kulturên nû, di fikirkirina me de teşwîqeke û di kultura me de nuasîrandinek e.

Naskirina mirovan jî welatên din bi tecrube û fîkrîn din, tiştekî hêja-ye. Jiyana bi gelên din re ne tehluke-yek e, lê îmkaniyetek e.

Çend heste berf fro, me bi nûnerên rêxistinêni civakî re civînek çêkir û me li ser hevkârî û dostaniya bi multeciyen re munaqeşe kir. Em gihan wê baweriyê ku em li Biharê hestike dostaniyê pêkbînin.

Ji bo ku em karibin jehra ku di forma dijminatiya biyaniyan de pêş de tê, bidin sekinandin, lazime em alî-kariyê bidin mirovan ku nêziktirê hev bin. Lewra jî heviya min ew e ku hemû rêxistinêni swêdi yêne geleri û rêxistinêni biyanî wê di hefta dostaniyê de bi aktivî besdar bin.

Ü ez li vir Federasyona Kurdi û hemû komelên kurdi daweti tevîbûna hefta dostaniyê dikim.

Spas ji bo ku we ez daweti kongra xwe kirin û pêşketina kongra we dixwazim. Ez hevî dikim ku kongra we wê bîbe mîsaleke pêşkeşî ku hûn mafû azadiyê demokratik bi kar tînin. Ku hûn jî wekî herkesî li Swêdê serbest dikarin bixebeitin.

Ji dervayê Swêdê ji nunerên Enstîuya Kurdî ya Parîsê û Akademiya Kurdî li Elmanya Rojava di kongra Federasyonê de besdar bûn.

Herweha ji ev rîexistinê kurdî ji pîrozname ji kongra Federasyonê re hatin: Tevgera Sosyalîst a Kurdistanê -liqê Swêdê, Navendiya Kurdistan Arnhem -Holanda, Tekoşer -Belçîqa, Komela Kurdên Awistraliya û Yekîtiya Xwendekar û Lawê Kurdistan li Ewropa.

Ji mameste Osman Sebrî û İsmet Şerîf Vanli ji pîrozname ji bo kongra Federasyonê hatin.

Piştî axaftina mîvanan û xwendina pîroznameyan, rojeva kongrê hate qebûl kirin, li ser muracata çar komîyen kurdî ji bo endambûna di Federasyonê de hate sekinîn û endameti-

ya komelan: Komela Kurd Li Sundsavalê, Komela Kulturî Kurdistan Li Göteborg, Komela Kurd li Hudiksvalê û Komela Kurd Li Huddinge hate qebûl kirin. Bi vê awayî jimara komelênen endamêni Federasyonê gihan 13-an.

Xala di dawiya roja 14-ê sibatê de, xwendina raporan û rûspîkirina wan bû. Rapor xebatê, ya malî û ya komîta çavdêr hatin xwendin û bi dengê hemû nuneran hatin rûspîkîrin. Bi vê awayî dawiya roja yekemîn hat.

Roja duemîn bi munaqaşa destûrê destpêkir. Li ser pêşniyarên komîta destûrê û pêşniyarên nuneran hinek xalêni destûrê hate guhartin û muhîmtirîn guhartin ew bû ku organike Federasyonê nû, Komîta Giştî kete

destûrê. Piştî ku xala destûrê dawî hat, li ser pêşniyarân biryar hatin girtin.

Di dawiya xalêni rojevê de ji bi awakî demokratik û bi îradeyekî azad organen nû ji bo kar û barê Federasyonê hatin hilbijartîn

Bi xwendina Ey Reqîb dawiya kongra Federasyona Komelêni Kurdistanê Li Swêdê bi serfirazî dawî hat.

Kongra 7-em, demokratik-û xurtbûna Federasyonê pir vekirî nîşan da. Berî her tiştî Federasyona Komelêni Kurdistanê Li Swêdê rîexistineke demokratîke kurdêni li Swêdê ye. Vatiniyê Federasyonê ev in, ku kurdêni li Swêdê ku ji herçar perçen Kurdistanê ji ber zor û zulmê ji Kurdistanê dûr ketine û hatine Swêdê, di bin baskêni xwe de bicivîne; ji bo zarok,

Foto: Şoreş Zîrek

Thord Palmlund

(Serkî Daïra Muhaciran)

Spekulasyonên ku bi munasebetê kuştina Olof Palme hatin kirin, tu cara li ser dîtina me ya li ser pirsa kurdî û multeciyê kurd tesîr nekir. Kurden ku ji ber zor û zulmê hatine wela-tê me, bi xêr hatine.

Federasyona we bi karûbarê hêja ji bo kurdêni li Swêdê radibe. Ji bo ciwan û multeciyê kurdan xebatên teybetî kiriye. Ez serketina kongra we û serketinê di karûbarê we yên pêş-rojê dixwazim.

Oswald Söderqvist (VPK)

Ez ji salêni 60-î û bi vir de bi pirsa kurdî ve mijûl bûme û ew nasîne.

Careke din ez bala hukumata Swêdê li ser rewşa multeciyê kurd dikşînim. Rewşa gelê kurd bi rastî rewseke taybeytiye

Divê karûbarê Federasyona Kurdî yên serketî berdewam bin. Hêvî dikim ku emê rojekî bikaribin biçin Kurdistanê azad.

Axaftina Stellan Hermansson

(Serkî ciwanen komunîstên Swêd)

Berî her tiştî ez li ser navê ciwanen komunîst sipasiya xwe pêşkeşî we dikim ku we em vexwendin kongra xwe.

Li her derê Swêdê pêywendiya me û kurdan heye. Em di karûbarêni siyasî, teverêri piştgirî û hefleyen swêdî û kurdan de, bi hev re bûne. Bi alî-kariya van xebatan me firsendê dîtiye ku gelê kurd ji nêzîk ve nas bikin. Û em wan weke gelekî comerd, mirovperwer û xwedî kultureke dewlemend dibînin.

Lewra em bi her awayî gelek aciz dibin ku di van demêni dawiyê de li welatê me, kurd di bin tometa huquqî de mane.

Ez ji swêdî bûna xwe şerm dikim ku xistina gelê we di bin tomeke wişa li welatê me dikare çêbe. Swêd li hember we deyndar e.

Foto: Şoreş Zîrek

Per Olof Strindberg (M)

Ez gelekî şâ me ku serokatiya Partiya Moderat vatînî da min ku ez daxwazên partiya me yên serfiraziyê li vir pêşkeşî we bikim.

Li ku dibe bira bibe, em hemû formen tedayan li ser eqaliyeten etnîkî û kulturî mahkum dikin.

Rewşa kurdan her wext û li her welatê ne wek hev e. Îmkaniyata ku pirsa kurdî li Koma Netewan di komîsyona mafêni mirovaniyê de têkeve rojevê, ji alî meclîsa Swêdê û yên welatêni din hatiye munaqeşê kirin. Komîta Meclîsa Swêdê ya Der-vayê Welêt -di kîjanê de ez ji endam im, bi hemfikriyek mezin diyar kir wekî pêwîste ku em bîrûraya navnetewî li ser zor û zulma ku li kurdan dibe, bi bîr bînin.

civan, jin û multeciyên kurdan xebatê taybetî bike; ji bo pêşdebirina ziman-eđebyat û çanda kurdî bixebite. Herweha Federasyon peçekte tevgera azadiya Kurdistanê ye; bîrûra ya giştî ya Swêdê di derbarê pirsâ Kurdistanê de agahdar dike û piştgiriya wan ji bo tevgera azadiyê digre.

Îro di Federasyonê de 13 komelên Kurdistanî endamin. (Van rojêna dawî ji şes komelên nû jî daxwaza endameiyê hat.) Her komelek di bajareke Swêdê de dixebyat. Di her komeleyê de jî kurdên welatparêz ji herçar perçen Kurdistanê endamin.

Ji îro pêve divê em li Federasyonê xwedî derkevin û merhala ku Federasyon gihaye pêş de bibin.

Per Gransted (C)

Gelekî spas dikim û pir şâ me ku ez di nav we da me. Min silavêner serokê partiya me Olof Johansson jî ji we re anîye.

Biyanî bûn pir zehmet e. Biyanî bûn ev e, ku mirov ji ber sedemên siyasi, aborî û civakî ji welatê xwe dûr ketine. Ev yeka bi xwe re hin zehmetiyan dijwar jî anîye. Lî belê divê em li dij van zehmetiyan bi hev re kar bikin. Nemaze hûn kurd di vê dawîyê de ketin rewşike zehmet. Her cend li ser sê-çar kesan tenê şik hatiye kirin jî, lî belê em dizanin ku neheqiyek mezin li we bûye.

Em tev de berpirsyarin ku dostañiyê pêşde bibin. Divê em bi hevre Swêdeke herkesî biafrînin.

Biryarê Kongrê

Biryarji bo Aştiyê

Di van salêna dawi de dinya me, diwârê şerê atomî û xwe biçekkirinê de dewrekî gelek xirab û bi tahlûke derbas dibe.

Emrika Yekbûyî di vî warî de li dij opînyona aşitîxwazên dinê rolê xwe yê êrîşger berdewam dike. Bi cihkiranâ raketên atomî li gelek welatên Ewrûpî û bi taybetî xwestina destpêkirina Şerê Stérkan (SDI) dixwaze xebata ji bo aştiya dinê ji holê rake.

Emrika Yekbûyî disa li civînên navnatewî ser van pirsan xwestina danûstandinekî pozitîv nîşan nade, xwestinê xwe yê êrîşker û şerxwaz dixwaze li ser welatên din jî ferz bike. Rêxistinê Nato ku bi her awayî di bin kontrola Emrika Yekbûyî de ye, li ser welatên ku endamê NATO-yêne, xwestinê xwe bi hêsanî dikare bîne cî û bi herawayî tesîra xwe li wan welatên ferz bike.

Hukumeta Reagan bi siyaseta xwe ya êrîşger ku eşkere ji aliyê wan ve tê parastin, peymanê kevn ku navbera Yekîtiya Sovyet û Emrika Yekbûyî hatîbû qebûlkirinê, digre bin linjan, yekalî dixwaze xwe ji berpirsiyariyê van peymanan xilas bike. Peymana SALT 2 bi vî awayî ji aliyê Emrika Yekbûyî yekalî hat xirabkirinê. Hevdîtina Reykawîk û Cenewre dîsa bi destê idara Reagan negîha cihekî.

Emrika Yekbûyî wekî din jî, tu caran guh nade îñisîyatîfîn Yekîtiya Sovyet û xwestina wan i aşitîxwaz.

Ji 1,5 sal zêdetir e, ku Yekîtiya Sovyet bi yekalî ceribandinê xwe yên atomî daye sekinandin. Armanca wan ew bû ku, bi vî awayî zor bidin ku Emrika Yekbûyî jî di vî warî de qeraran bistîne. Lî heta berê vê 2 hefteyan jî Emrika Yekbûyî ceribandina bombezîn atomî ya xwe bi cih anî. Emrika Yekbûyî piştî qirara Yekîtiya Sovyet heta îro nêzîkê 25 caran caran ceribandinê wisa pêk anîye.

Têkoşîna ji bo aştiyê li dinê ji têkoşîna me ya ji bo xilasbûna gelê Kurdistanê cihê nîne. Ji nêzîk ve gelek girêdayiyê hevûdû ye.

Kongra me daxwaz û piştgiriya xwe ji bo têkoşîna aştiyê li dinê diyar dike.

Ji Daire Biyaniyan re

Piştî sala 1980-an li ser hatina rejîma leskerî li Tirkîyê û destpêkirina şerê navbera Iran û Iraqê rewşa gelê kurd li van welatân xirabtir bû. Teda, zordestî, girtin û qetlkirina welatperweren kurd roj bi roj zêdetir bû. Gelek kesen azadîxwaz yan hatin girtin yan jî di şertên zor û dijwar de xwe avêtin dervayê welêt. Ji van kesan hinek jî piştî van bûyeran hatin Swêdê û wek multeciyên kurd xwestin li vî welati bicîbin.

Tewra Daire Biyaniyan û ya hukumeta Swêdê di destpêkêde baş bû. Multeciyên xurd bê dijwariyên mezin li Swêdê îqama rûniştinê distendin. Lî piştî 1983-an vê de di tewra wan de guhertineke nebaş xuyakir. Muamela li hember multeciyên kurd roj bi roj xirabtir bû. Federasyona me li dij vê yekê hîn jî xebata xwe dxdomîne.

Xwestina me ji SIV ew e, ku muamela li gel multeciyên kurd divê ji muamelêni li gel multeciyên welatên din cihêtir nebe û mafê multeciyê weka ku di qanûnê Swêdê ya multedciyan de dinivîsîne, ku ew heq di destûra Yekîtiya Netewan de jî baş hatiye kifşkirinê, li gor wiya bimeše.

Gava SIV pirsên multeciyên kurd digre destê xwe û qerarê dawî dide, divê rewşa gelê kurd bi awakî tevayî û zordestiyê li ser gelê kurd tu carneyê ji bîrkirinê.

SIV divê, li ser pirsên multeciyên kurd û li ser ewraqêwan dev ji hevkariyê ku heta îro carnâbi sefaret yan jî meqamên dewletî ya Tirkîyê û dewletên din, berde. Di vî warî de li gora qanûnê xwe û qanûnê navnetewan ku ji aliyê Yekîtiya Netewan de hatiye tesbît kirin, gav bavêje.

SIV divê, xwestin û daxwazên Federasyonê û Komîsyona Multeciyân, bigre cidiyê û wan di van pirsan de weke referens, girîngtirin rêxistin qebûl bike.

Kongra me li ser vî pirsî, van xwestin û daxwazan weke qirarê Kongrê qebûl dike û hewl dide ku Komîta Karger ji bo dewra pêşin de li ser van pirsan bisekine.

Biryarên Kongrê

Ji Yekîtiya Netewan, Komîsyona Mafêni Miroviyê re

Îro li Kurdistanê nêzîkî 20 milyon kurd di çar dewletan de perçekirî û dibin zor û stemê de dijî.

Turkiye, ku Bakura Kurdistanê û perça herî mezin xistiyen bindestê xwe, zordestiyeyeke dijwar li ser gelê kurd dajo. Tu mafê mirovî ji dagirkerên tîrka nayê qebûl kirin. Hetta kelîma kurd jî hatîye qedexe kirin. Rejîma tîrk a nîjadperest, bi înakar, aşîmlâsyon û zordestiyê dixwaze hebûna gelê kurd ji ortê rake.

Rejîma olperestiya Îranê jî mafê gelê kurd ê 5 milyonî li Kurdistanâ Îranê qebûl nake, bi êrîşen hov dixwaze serî li gelê kurd bide xwarkirin. Li Kurdistanâ Îraqê şerê gelê kurd a çekdarî gelek ji kevn de berdewam e. Rejîma Îraqê hebûna gelê kurd înakar nake. Li Kurdistanâ Îraqê li dora 3 milyon kurd heta sinoreke xwedî mafêni xwe yên kultûri bûn. Lê daxwaza gelê kurd ji bo otonomiyê tu car bi cih nehat. Piştî 1975 ji mafêni kultûri yên heyî hêdî hêdî ji dest tên gir-

tin, kurd ji welatê xwe tên cîwar kirin û bi ereb tê bicih kirin.

Li Kurdistanâ Suriyê jî li dora mîlyoneke kurd dijî. Her çiqas li ser kurdan zordestiyeyeke dijwar tunebe jî, mafê gelê kurd a netewî û demokratik tuneye.

Divê Yekîtiya Netewan prensîbêne xwe ji bo gelê kurd jî têxe jiyanê û bi xurtî bixebite, ku di welatê xwe de bibe xwedî biryar, qedera xwe bi xwe tayin bike. Kurdistan ji leşkerên dagirkeran bê xelas kirin ku kurd jî xwedî jiyaneye mirovî bin.

Em hêvîdar in û daxwazî ji we dikin, ku Yekîtiya Netewan li ser pirsa kurdan bisekine û ji bo bîchîhanîna prensîbêne Yekîtiya Netewan bixebite û pirsa kurdan bike rojeva xwe.

Bi serketina we

Kongra Federasyona Komelê Kurdistanê Li Swêdê ya 7-em
Stockholm, 15.2.1987

Ji hukumeta Swêdê re

Çawa ji aliyê we jî tê zanîn, ku tu mafê gelê kurd a netewî û demokratik tune ye. Gelê kurd di nav çar dewletan de perçekirî û di bin zordestiyeyeke dijwar de dijî.

Diyare ku armanca Yekîtiya Netewan a herî giring li dij zulm û zordestiyê rawestan e. Yekîtiya Netewan diyar kiri ye, ku divê her gel bi serbestî biryarê li ser jiyan û pêşenda xwe be, tu zor û zilm ji bo dagirtinekî welatekî dî pêk neyê.

Gelê kurd yek ji wan gelan e, ku bi sed salan di bin nîrê zordestan de dijî û Kurdistan bi zorê hatîye îsgal û perçe kirin. Lê ci mixabin pirsa gelê kurd di Yekîtiya Netewan de nayê rojevê û dewletek pêşengiyê ji bo pirsa gelê kurd nake.

Swêd yak ji wan welatê azadî û serbestîwaz e û ciyekî bi rûmet di vê babetê de çekiriye ku piştgirê gelên azadîwaz e. Em hêvîdar in û daxwaz dikin ku hukumeta Swêdê wezîfa xwe ya mirovî pêk bîne û pirsa gelê kurd bibe Yekîtiya Netewan û ji bo mafêni gelê kurd a netewî û demokratik pêşengiyê bike.

Federasyona Komelê Kurdistanê Li Swêdê
Stockholm, 15.02.1987

Newroz bi giştî hate pîroz kirin

Cejna neteweyê kurd Newroz îsal li Swêdê bi giştî hate pîroz kirin. Di roja 22-ê Adarê de Federasyonê cejna Newrozê li Stokholmê pîroz kir. Herweha li bajarên Swêdê yên dinê, Göteborg, Uppsala, Sundsvall, Söderhamn, Bollnäs, Eskilstuna, Jönköping, Karlskoga û yên mayîn, cejna Newrozê ji alî komelê endamê Federasyonê û komalê kurd yên dinê bi şahiyeke mezin hate pîrozkirinê.

Di vê hejmarê de em Newroza xwendevanê xwe pîroz dikin û serketina wan dixwazin. Di jimara hêtê de emê bi firehî behsa pîrozkirina cejna Newrozê li Swêdê bikin.

Foto: Şoreş Zîrek

Yekîtiya xortên kurd divê

Wexta meriv li dîroka milletê kurd mîze dike, di her demên dîrokê de xortên kurd di tekoşîna netewî de ciyê xwe girtine û ketine nav şer. Ji destpêka 1900-î de heya iro xortên kurd berpirsiyariya xwe li gor rewş u zirûfê xwe anîye cih. Bi rastî ji xort di her wextê de, xwînmijî, zulm û zordestîya kolonyalîstan dibînin û hemberî wana rabûne. Bixwe ez ji ji Kurdistanâ bakur im û demên 1976-1980 baş tê bîra min. Li welatê me xortên kurd rîxistinê xwe avakiribûn, ew rîxistin jî di şerî demokratî û azadiyê de tekoşmekî bêhempa didan, numune pir in wek DDKD, DHKD, ASKDER, HALK-DER û yên din. Di şiyar kirina gundi û xebatkaran de tesi-ra wan rîxistinan geleki giring bû. Çi bi kovaran û çi bi misîng û bi belevo-kan fikrê netewî û çandî li her aliye welat belav kirin. Li gor baweriya min xortê kurd iro ji di bin zuim û zordariyê de tekoşîna xwe didomîne.

Xort û biyanîti

Iro tiştekî li ber çava ye ku piştî hatîna cuntaya fasîst, şertîn xebatîn şoreşger û demokratan li Turkiyê dij-war bû. Ji ber vê yokê qismek ji wana derketin derveyî welêt. Her viha ji perçeyen din jî gelek malbatên kurd barkirin û hatin welatên Ewrupayê. Li gor baweriya min di welatên Ewrupayê de di şertîn biyanîtiyê de vatiniyîn xortên kurd hin jî pêwîstiya xwe diparêze. Her çiqas di navbera xebata li welêt û xebata li dervî welêt ferq hebe ji, lê nayê wê manê ku xortên kurd ji tekoşîna milletê xwe dûr bikevin û birevin. Di şertîn biyanîtiyê de xortên kurd dikarin bixebeitin û alîkariya gelê xwe bikin. Iro em baş dizanîn ku bi hezaran xortên kurd li ciyan de çek di dest de dijî kolonyalîstan ser dikin. Herşî em xortên kurd yên ku li Ewrupayê dijîn, dikarin alîkariya birayên xwe yên li ciyan bikin. Bi baweriya min xortên kurd li Ewrupayê dikarin du vatiniyîn giring bicibînin: Ya yekem, di derheqê tekoşîna milletê kurd de agahdarî belav bike û affkariyê ji bo tekoşîna li welêt berhev bike. Ya duemin, xortên kurd divê li Ewrupayê sinet û çanda xwe, ziman û folklorâ xwe ji bîr neke û di

mercen iro de wan bi pêş xîne. Herweha divê xortên kurd xwe ji tiştîn ne baş biparêzin. Em dizanîn ku li welatên Ewrupî de riya sernexweşinê vekiriye û qada vî tiştî pir e. (Narkotizm, alkolizm, bê berpirsiyari).

Dema em vegeerin destpêka avakirina Federasyona Komelên Kurd li Swêdê, emê bibînin ku hevalên wê rojê xebatekî gelek baş û fireh danibûn ber xwe û ji wê xebatê gelek tişt bi cih anîbûn. Di demeke kurt de Federasyon di herbeşê civata kurd de rîxistinê xwe çêkir (wek komela jinan, wek Kurdishspor û guruba tiyatroyê). Lî mixabîn di wan salen dawîn de, Federasyonê gavên xwe yên pêşî ne domand û her bi şunde diçû, têkiliyîn wê bi civatê re sist û qels dibû. Lî fro em dibînin ku Federasyona me dixwaze li Swêdê têkiliya xwe bi xortên kurdan ve xuri bike. Divê daxwaza me xortan ji ev be ku em jî tevkîrî û pêwendiyêni xwe bi Federasyonê re xurtir bikin. Herwîha emê bikarîbin bi rîkûpêk organîze bikin û vatiniyîn xwe bi cih bînin. Iro di bin baskê Federasyonê de sek-siyonekî xortan hatîye damezrandin. Ez bi xwe jî serokê seksiyona xorta me. Seksiyona me ji bo tanzîmkirina xortên kurd wek armancekî daniye ber xwe. Eger hevalên me jî aîkariya me bikin, bê guman emê di demeke kurt de gavên hêja bavêjin. Nuha Seksiyona me gurubeke voleybolê saz kiriye û kursa sazê vekiriye. Di progra-ma me de avakirina gurubeke folklor û basketbol jî heye. Em hêvî dikin ku emê di demeke nêzik de van tiştan jî bi cih bînin. Seksiyona xortan di kar û xebata xwe de li ser bingehêkî demokratî dimeşe. Di xebata xwe de Seksiyona me serbixwe ye û em bi hêzîn poftîkî ve ne giredayîne. Deriyê seksiyona me ji hemû xortên kurdan re vekirî ye, hevalên ku bixwazîn dikarin di xebata me de besdar bîbin, bi Seksiyona me re têkiliyê day-nin. Belê iro em ne bi hêzin, lê baweriya me heye ku em destê xwe bi hevdin, emê karîbin rewş xwe gestir û navê kurd bilintir bikin.

Bi navê serokê Seksiyona Xortan Hewar

Dûmahîka rûpel 11

rewşâ welêt û Rojhelata Navînne baş bû, ew bi behnfirêhî, ji bo arman-cênxwe dixebeitî. Wî pir dil dikir ku besen Kurdistanê û welatparêz û şoresserên besen Kurdistanê hevûdu binasin û bi hev re bixebeitin. Di vî warîde, wî xebatên pir hêja kirin. Ew bû "Kak Salâhî xwe man, Kak Salâhî zîrek û çalak..."

Ew dimîlî bû. Lî ji bo wî yekîtiya gel esas bû. Wî hewl dida ku komên civata Kurdistanê nêzîkî li hev bikin. Wî ji dimîlyan re digot ku Dimîlî divê bi şik li kumancan nenihîrin. Wî ji kurmancan re digot ku Kurdmanc divê dimîlyan ji bîr nekin. Wî ji Soran re digot ku Soran divê Kurman-can nîzm û biçûk nebînin. Bê guman, zehmetî û dijwarî pir bûn. lê ew bi bîhnfirehî dixebeitî. Ji ber ku wî hay ji listîkîn dijmin hebû. Wî ferq nedixistin navbera besen Kurdistanê û komen civatê.

Gava şoreşê li Kurdistanâ Iranê dest pê kir û gelê Kurdistanâ Iranê çek hilda, wî xwe gihad wê derê. wî dixwest şoreşa Kurd bibîne, bi agirên şoreşê bisote û ji dersên şoreşê dest-kewtî be.

Carina wî ji min re name dinivîsin. Nameyên dirêj, 10-15-20 rûpel. Her nameke wî ji derekî dihat. Rojekê ji nameyek ji Mehabadê hat. Tarîxa namê 22.2.1979 bû. Şoreşa Kurdistanâ Iranê hê nû ges dibû. Ew, Necmettin Büyükkaya li wê derê bû. Nama wî ya ku bi tirkî hatibû nivisîn, weha dest pê dikir:

"Birayê min ê hêja,

Ez vê namê ji te re, ji Kurdistanâ Iranê, ji Mehabadê dinivîsim. min iroj bi Ganî Bilûryan re sohbet kir. Ew bi salan li girtîxanan rizîya. Sibê ji Partî Demokratî Kurdistanâ Iranê derdikeve resmiyetê û ew dê vê yekê bi numayısheke çekdar pîroz bikin. Li Mehabadê. Ji her aliye Kurdistanê, kurd qefle bi qefle tê... Sibê, bi hezaran kurd dê bi awakî çekdar bimeşin. Partî derdikeve legalîtê. Çav diçirûsîn. Hemû Mehabad, hemû Kurdistanâ Iranê diherike Mehabadê. Bi rastî, ez ji, bi heyecan, li heviya sibê me..."

Belê me mîrxasekî weha winda kir. Zordar û tawanbarên welatê me tawaneke nû li tawanê xwe zêde kirin û Necmettin Büyükkaya kuştin.

Em mîrxasê welêt ji bîr nekin.

Em mîrxasen welêt ji bîr nekin.

BERBANGA ZAROKAN

Nerehetiyên biçük li hev dicivin nexweşiyêن mezin çedikin

*Nivîskar: Yilmaz Güney
Wergêr: Temo Zêrin*

Kurik got:

"Ez naçim ser doktor."

Bavo pirsî:

"Çima?"

Kurik got:

"Ez ji derziyê ditirsim."

Diya wî jê hêrs bû û got:

"Ku tu ji derziyê bitirsî, tu ji nexweşiyê jî nafilitî..."

Kurik li diya xwe vegerand û got:

"Ez naçim ser doktor."

Bavo gotê:

"Binêre kurê min i delal! Baş guh bide ser min! Tu nexwes i. Ji bo ku tu ji nexweşiyê xilas bibî, divê doktor li te binêre, di nexweşiya te derxe. Divê rê bide ber me, dermanê te binivîsîne."

Kurik got:

"Ez derman naxwim; derman tehl e."

Dê got:

"Vêga bimire!"

Bavo gotina xwe domand:

"Kurê min, hin meriv hene; merivên dêwendam in. Ew jî ji serîlêdana doktor ditirsin. Nola te. Ew di nexweşiya xwe derdixin, lê bi tirs in ku doktor navê nexweşiya wan bibêje. Tevî nexweşiyê jiyan wan natîrsîne, ji navê nexweşiyê, ji pêhesîna navê nexweşiyê xwe ditirsin. Lê kurê min, tirsâ me divê ne ji doktor, derzî, tehliya derman an jî navê nexweşiyê be, divê ji nexweşiyê bi xwe be. Eger em bi nexweşiyê nizanibin, wê nexweşî me bixwe teva bike. Lê eger em pê bizani bin, em ê wê bixwin, biqedînin."

Kurik li bavê xwe vegerand:

"Ez nikarim nexweşiyê bixwim, teva bikim."

Bav keniya, got:

"Em ê zora nexweşiyê bibin."

Kurik got:

"Ez derman naxwim. Ez derziyê jî naxwazim û naxwazim zora nexweşiyê jî bibim."

Bavo destê xwe bir ser eniya kurik û got:

"Tu di nav agir de yî."

Kurik got:

"Ez derman naxwim."

Dê banî wî kir û got:

"Ziqûm bixwe!"

Bavo got:

"Binêre kurê min i rindik. Serhişkiyê meke. Serhişkî tiştekî ne baş e. Ku em neçin ser doktor, wê nexweşiya te zêde bibe. Ku em bo rîlégirtinê bi derengî bikevin, tu dê bimrî. Anîha dibe ko ev nexweşiya bêxeter xuya bike, lê her tişte mezin di destpêka xwe de piçûk e, ew her ku diçe mezin û ges dibe. Eger avzêmkên piçûk nebin rûbar, çemên mezin çenabin û çemên mezin jî nebin, dê deryayên mezin jî derneyên... Zarokên piçûk gir dibin, ji wan merivên mezin derter.. Nerehetiyê piçûk li ser hev dicivin, nexweşiyê mezin peyda dikin... derewên piçûk kom dibin ser hev, rê didin derewên mezin... Çewtiyên piçûk digihêne hev, çewtiyên mezin derdixin..."

"Ez naçim ser doktor. Ez alûce dixwazim."

"Kurê min, vê zivistana ha û alûce"

Diya wî got:

"Ku tu herî ser doktor, em ê ji te re alûcan bikirin."

Kurik got:

"Ez alûcan jî naxwazim.. naçim ser doktor jî..."

Bavo got:

"Kurê min, êş bi derzî û derman derbas dibin. Ku em êşa kêtîkekê nedin berçavê xwe, em ê ji bin êşen domdar neyên der. Divê em mîrxas bin... ji derziyê tirsîn, digel nexweşiyê hevalbenditî ye. Ji derman tirsîn alîgirê nexweşiyê bûyin e. Ger em ji derzîlixwexistinê nerevin, em ê zora tirsê bibin. Çi çax ku me zora tirsê bir, wêga em zora nexweşiyê dibin... De

ka bêje kurê min i fodil, tu hevalbendê xwe yî an yê nexweşiyê?"

Kurik got:

"Ez hevalbendê alûçê me"

Bêhna Dê teng bû. Got:

"Sûc, sûcê te ye.. Tu rû didî kurik..

Ji dêvla ku tu lûbe-lûb diķî, rake hembêza xwe, em wî bibin. Ku bigrî bila bigrî..."

Kurik dest bi girî kir û got:

"Ez naçim ser doktor."

Bavo got:

"Hiş megrî. Guh bide ser min. Tu lawikekî piçûk i. Ez û diya te em mezin in. Ku em bixwazin, em dikarin bi herdu çeplêne te bigrin û bibin ser doktor. Qeweta te nagîhê ku tu li ber xwe bidî. Her tişte ku bi kêrî te tê, bi zorê bi te kirin, ne xweş e, ma ne wilô ye? Daxwaza min ew e ku tu bi me bawer bî... Bi fêda çûyîna ser doktor baweriya xwe bînî û dil biki ku em bi hev re herin ser doktor."

Kurik got:

"Ez naçim"

Bavo ji kena xwe ne girt.

Kurik got:

"Tu çîma dikenî?"

Bavo lê vegerand û got:

"Hin meriv hene, nola ku tu ji doktor ditirsin, ew jî wekî te ji şoreşê ditirsin... ji belengazî, tade û zulmê kûr kûr dinalin, dîsan jî ji şoreşa ku dê wan rizgar bike, ditirsin... Ez bi vê yekê dikenim."

Kurik got:

"Şoreş ci ye?"

Bavo piçekî da aqilê xwe û fikirî.

"Eger ez bikaribimbaweriya te bi ji doktor netirsînê bînim, eger ez bikaribim heq ji birina te ya ser doktor bêm, ev ji bo te şoreş e."

Kurik bi dengekî bilind dest bi girî kir û digot:

"Ez şorşê naxwazim... ez alûcan dixwazim..."

جار وای کردوه له خوندا هاوارم لئی هستی، دایکم
به ئاگام بھینی و بلتی:

کورم خیره، بۇ والخوا هاوار و دهنگ دهنگ و
قەلەباليغى تە. هېبى نېبى مۇتكە بەسەر سىنت
نېشتوھ، بۇوا دەقىرىتى؟

ھەلىت من راستىيەكىم بە دايكم نەدەگوت، راستىيش
والوکاتى دايكم بە ئاگايى دەھىتىماوه، مامۆستا ئەوهى
پى دەگوت: ئى...چى تر...! ھەندى جارىش دايكم
وھ ئاگايى دەھىتىما و دەپىرسى: خىر بۇ كورم لەخودا
پى دەكەنى؟

ديار بۇ لو كاتى مامۆستا بەزمانى مە دەدوا و
دەپىرسى من پى دەكەنىم.

- كى بى چىرۇكىيەمان بۇ بلتى!
من پەنجەم ھەلەدەپى و دەمگوت:

من ... من ...

مامۆستا رېتگاي بە من دەدا و منىش بە شارەذايى
ددەدام. دواي تەواو بۇونى چىرۇك مامۆستادە يەفرمۇو:
عافترىن! رووی دەكە شاگرددە كان:

چەپلەي بۇ لىنى بىدەن!

بەلتى رۆژ و مانگ تەواو بۇو، سالىش بەسەردا چوو،
زۆر شت لە ۋىيانى مندا گۈرپا، تەنها ويستى نۇرسىن
لەگىلدا مايەوه.

بەلتى سال تى پېرىن، منىش لە گۈندىك بۇومە
مامۆستاي پۇلى يەكىم، ئەوه دەرزى يەكەمە، شاگرددە
كان لەبرما قىت ھەلسان. وەك ھەموو مامۆستاي
دونيائى خۆم پى ناساندىن، يەكىيەك ناوم پېرىسىن و لە
دەفتەرا تۆمارم كردن، كاتى نورە گىيىشتە يەكىيەن،
ئەو بى دەنگ بۇو و وەلامى پېرىسيارى منى نەدا....؟
من سەيرم كرد و پېرىسيارهكەم دووبارە كرددوه:
- ناوت؟

بى دەنگ ما، سەرى بىر زەكىرددوه، لىتى نزىك
بۇومە، هاتە سەر ئەو بېرىايدە كە لىتى تى ناگا.

بۇيىش من بەزمانى كوردى ببورن بەزمانى مالۇوه لىتى
پېرىسى:

- ناوت چىيە؟

شاگردد سەرى بەرزىكىدەوه، فرمىسک لە چاوهەكانى
قەتىسابۇو، بى ئەوهى دەمى بکاتوھ و بە لىتىكى
لەرزۇكوه ووتى:

نا و ئى م. ن .... خۇشناوه ...

تەزوپىك بە لەشمەرات، خۆم لە خۇشناۋدا دىتەوه...
ئەرى گەلى براينە مەرۋە خىزى لە يەكىكى دىدا
دەپېنىتەوه!

ئاوري دايىوه، ھەموو بى دەنگ بۇويىن. پاشان ئەو
شاگرددەي تەنيشتم بۇوه موترجىم لە نىتوان من و
ئەفندىدا. دىاكىوت كە مامۆستا (دواي دەمەنگ زانىم
كە بۇ كەسانە دەبىزىن مامۆستا) ناو و تەمن و شتى
تىرى پېسىبۇو.

ئۇ چەند سەعاتى كە لە قوتابخانە بىردىبۇمە سەر، لىتى
بۇونە چەند سالتىك. پېرىكوتە بىرگەنەنەوەي گوندى و
بىرى دايىك و ھەقال و ھاوتەمنى خۆم نىردى.... روح
لە شار و خەلتكى شار چوو، من بەدل شكاوى بىگەپەتە
وھ مالۇوه، من زانىم كە باوكم بۇ جارى يەكم بۇ
منى ھەل خەلەتەندوھ... گەيىشتەم و نەگەيىشتەم مالۇوه،
روم كرده باوكم (ئەوەدم لە شار بۇوا و لىتى پېرىسى:
كوا حىكايەت خوان و گۆرانى بىزى تۆ؟ بۇ بە زمانى
ئىتەم قىسە ناكن؟

باوكم ھەستى كرد، من بۇ قىسانە پېتر رۆيىشتەم، بەلام
ئەو خۆى نەشلەئاند و لىتى نەخوريمەوه. بەسەر خۆيدا
نەھىتىن، بە پېتچەوانە، بە دەنگىكى نەرم، نەك وەك ھەر
جاران لە حالەتى وادا لەگەلم دەپەيىش: كورم تو
بچوکى، زۇرى پى ناچى كە ھەموو شت تى بگى،
چىرۇكىشتان بۇ دەگىنەنەوە، بەلام لە سەر زمان؛ دەبىي
تۆبىزىنى، زمانى مە ھى مالىيە، زمانى تريش ھى
قوتابخانىيە، باوكم دەستى خستە سەرشام لە قىسانى
بەرددە وام بۇو: كورى من، من باوەرم بە تو دى،
ماشالا تو وشىارى، زۇرى پى ناچى كە تو وەك بولبول
بە زمانى حکومەت قىسە دەكىي.

من لە باوكم نېپرسى بۇ زمانى مە ھى مالىيە، ئۇمى
تر ھى قوتابخانىيە، لەۋىتىدا لە مالىي مەدا، قىسى
گۈران يەك بۇو نەدەببۇوه دوو، ھەر قىسى وان
دەپۈزىشتە. رۆژ و مانگ تىپەر بۇون، قوتابخانە ھەر
نەبۇد دىۋەخان، جەڭ لە دەرزى (دەرس) ئىنىشا. تەنها
ئۇ دەرسە چىرۇكى وەبىر دەھىتىماوه. ئۇ دەرسەش
پېتر ئازارى دەدام. نەك تەنباوا، بەلكو روحەم لە
قوتابخانە دەچوو. چونكە لە دەرزەدا ھەر قوتابيەك
دەبوايە لە سەر بەسەرھاتى خۆى بىنۇسى، ياخود
چىرۇكىتەك لەو چىرۇكائى بىستۇرۇيەتى بىيگەنەتەوه،
لەو كاتى كە نورەي من دەھات، منىش دەمۇيىت
شىرىن تەرين چىرۇك بلتىم، بەلام زمان تىك دەئالا، لە
زمانى نۇي رانەھاتبۇرم، بۇيىش بە دلى خۆم نەم
دەتowanى دەرى بېرم. لەجىاتى ئەوهى مامۆستا يارمەتىم
بدات، دە يېگوت: چى تر....
ئاخ، خۆزىيا ئۇ بىزانى بايە ئۇ قىسانى چەند ئازارى
دەدام!!

ئۇمۇ چەند سال تى پېرى لە ۋىيان، بەلام قىسانى
ئىستاش زامى دەلەم دەكولىتەنەوە. ئۇ قىسانى چەندەھا

ده چوو و بیرم ده گردن.
ئو و روزه هات که برای گورهم منی برده قوتا بخانه.
ئیزره يه قوتا بخانه! که بؤی هاتومه شار!
له ریتگادا ئیمه خۆمان بولولاو ولادا دهدا! تا گیشتنیه
شویتینیک له دیوه خانی ئاغای ده گرد. برا گوره کم
دهستی دریز کرد و ووتی: ئوه قوتا بخانه يه.
هیشتا ئیمه نەچووبوینه ژووره وو که قوتا بیکان وەک
زەردەواله وورژمیان هیتنا.
منیش ببومه قوتا بیکان وەک ئوان، بلام من وەک قەلیتکى
سپى خۆم لەنانو خۆم لەنانو ئواندا هات بەرقاوه.
برام چوو لای مودیر، دواي نەختیک گەرایدە و
گوتى: قیدم کردى، لە پېلدا تو دەخوتى و
دەستیکى بۇ ژووره کە دریز کرد و گوتى لەگل ئو
مندالانه دەبىي. دەستیکى بۇ لای مەنالەكان دریز کرد
و بېي دەنگى بەجىي ھېشتم و رویشت.
بەراستى ئەگر من چیا بىي نبام و لە قسى خەلکى
نه ترسابام، يەكسىر بەدواي برای خۆم دەگەرامەوه.
بلام چیا بىي. منى گرت، بېي دەنگ لە شویتى خۆم
وەستانم. زەنگى لیدان رېگاي كارانوھە مى بېرى. لەگل
دەنگى زەنگدا قوتا بیان خۆيان کرده حوشەك، لەگل
دەنگى دووه مى زەنگ، ھەموو بیان رەوویان کرده
دەرگاي پۇل و بېرىز راوه ستان، منیش كوتە نېتو
ئو روھەيدەوه. يەك لەدواي يەك چووبىنە ژووره وو. لە
ژووره وو بېي کەم جار من چاوم بە كورسى و مىز كوت
و لە دلى خۆمدا گوتى: ئوانە له دیوه خاندا نين! لە
پۇلدا، لە شویتى والا دانىشتىم، بېي ئوهى لەكەس
بېرسىم. لە ناكاوا مرۆزقىكى، بە جلى ئەفندى يەوه هات
ژووره وو.
چولە جولىتىكى كوتە نېتو قوتا بیکان و لە بىرەي ھەلسان،
لە جولە جولى وان راچەلەكىم، منیش خۆم گرت وەک
ئوان ھەلسان. دواي ئوهى ئو مرۆزى بە چەند قسى يەكى
كىد، شاگرده کان لە شویتى خۆيان دانىشتىن، منیش
وەک ئوان.

پۇل بېي دەنگ بۇو، ئەفندى يەك لە نېرمان دەگەرا كە
گىشتە لای من و راوه ستا. تۈرىپە من و هاتە قسە
كىدەن. ھەمو سەيرى منيان كرد، حەپسەم، ھېچم
بەخۆ شەك نەھات. دەلم گوشرا و نەم دەزانى چى بېكەم؟
لە كاتىدا، ئو كورهى له تەنيشتىم رونشتبۇ نەورچەكى
لى دام، بە زمانى خۆمان گووتى:
بۇ وەلامى مامۇستات نەداوه؟

بەدەنگىكى بەرز وەلام داوه: بۇ ئەفندى ھېچى لەمن
ويست!

شاگرده كى تەنيشتىم و ئوانى تر دايائە پىتكەنин.
اوادىيار بۇو بە وشى ئەفندى پىتكەنин. ئەفندى كە

ھەۋالى خۆ كە چىرۇك دەزانم. لە نېتو ئواندا وەك
دەنگبىزى مەزن خۆم دەھىتا وە بەردا.
كۆكە كۆكم بەخۆ دەھىتا، تا دەنگم خۆشتەرىتىت. ئو
چىرۇكەنەي لە ژۇورى گەورە كامن دەبىست بۇ وام
دەگەرایدەوه. جارو بارىش من ھەندىيەك چىرۇكەم لە
خۆمەرە ھەلدەبەست و ھەندىيەكىش لەو چىرۇكە و ئو
چىرۇكە وەردەگرت، ھەندىيەك لى ئە دەگۆرپەن، رېكىم
دەخستن. بلام ھەۋالى شارەزا لە دىزى يەكىم
دەگەيىشتن و دەيان گۆت: «ئوهەت لە چىرۇكە
وەرگەرتە، ئويشىت لەوى تر...» بەكۈرتى فەروفيتلى
من بەسرىيەندا نەھەرپەيشت. رۆزىكە لە رۆزان لە
كۆيىايى ھاويندا رەووداویتىكى چاوه روان نەكراو رەووپىدا،
باوکم پىتى گووتىم: دەبىي بچىي شار بۇ ئوهى بچىتە
قوتابخانە.

من ناوى شارم بىستىبوو، چونكە براي گورهم لەوى
بۇو. بلام بىي ئوهى ھەستى پىي بکەم، ناوى شار لەلای
من بە نانى فەرنى و شەكىرۇكە و حەلاوه وە بەسترابۇو.
— ئەرى قوتا بخانە چىي؟

دەدگۆت بابم لە دلى مندا بۇو كە قسى دەگەرد:
— قوتا بخانە وەك دیوه خانە، بلام تەنیا بۇ مەنالانه،
لۇيدا چىرۇكى خۆشتەرتان بۇ دەگەرپەنەوه.
لە خۆشىيان خۆم نەگرت، بەراکىردىن كوتە گوندى و
ھاوارم دەگەرد: دەچە شار... ئەمن دەچە قوتا بخانە و
لە دلى خۆشىدا دەمگوت:

«لەمەدۋا بىي ترس گويم لە چىرۇك دەبىي»
لە كاتىكى زۆر كەمدا، ھاوه لەنەم دەنگ و باسى چۈونە
شارى منيان بىستى. ئوانىش ئو مەسەلەيەن بۇ دايىك
و باوكى خۆيان گىتەرایدەوه. بلام بۇوان بىي سوود بۇو،
چونكە چارەنۇرسىيان بە شوانىتىتى و گاوايتىتى بەسترابۇو،
بەكۈل گەريان، ئىي مەنالانچە كەنگى تەريان ھەيە جەگە
لە فەرمىتىك، زۆرى پىي نەچوو من رووم كرده شار و
بۆجارتى يەكىم لە خوشكى بچوک دەيام دورىكە و تەمەو،
ھەرۋەھا ھاوهل و ھاوتەمەن كامن منيان بە غەمگىنى
بەرى كەرد.

ھەموو شتىكە لەشاردا لە بېرچاوم نوى بۇو، ئۆزتەمپىل،
ئاوايى و خەلکەكى بەھى گوندى نەدەچۇون. بۇ ئوهى
من خۆم بە بىانى ئېبىنەم لە نېتو مەنالاندا، من ئوانە
بەراورد دەگەرد لەگل مەنالى گوندى و دەمگوت:

«ئوه لە فەلمەزە دەچى، ئوه يان وەك حوسنىد كۆيە
و ئۆمى تەريان خەنبەلىتىكۆيە... ئوهى تر...؟»

لە شار مەنالان ھەندى زۆر بۇون وەك مېرۇولە وايۇون.
نەدەھاتەن ڈماردىن، لە بېرچاۋى من مەنالان نەناسراوه—
كان شویتى دۆستەكانى منيان گەرتىبوو، لە بېر دەم
را دەھەوھە ستان، لېرەدا زېتىر ھەستم بۇ گوندە كەمانوھە

ناوی من خوشنماوه

ایثاره‌دا / پلاؤکردتنهوه، چگه نمهوهش رومانیکی چاپ
کراؤه به زمانی عره‌بی و رووسی لذریز ناوی «چیای
به خوین تاودراو». نووسمر تا کنوتای همشتاکان ب
عره‌بی و رووسی ده مینوسی و پلاؤی ده کردهوه، پلام
پاشان هات سر شو بروایه ههر به کوره‌ی بروسی و
بلاؤی بکاندهوه، جانه‌گهر بز زمانیکی تریش و درگیندرا،
نهوه هیچ زرهه ناگه‌یدنی. نووسمر نیستا ده دست
نووسی چهند چیرۆک و رومانیکی ئاساده‌یه بز چاپ،
هیوادارین به یارمه‌تی هسموو لايدک بگانه ددست
خوینه‌ران و کله‌نیکی چاپسنه و کشتبخانه‌ی کوره‌ی
بریکاتنهوه.

۱۰۷

نم دواییانه کۆمەلە چیزیزکنکی نووسەری کورد ھاشی
ئازى کەوە بەردەست خویندراپی کورد بە ڈارلوي
کرمانجى و بە تىپى لاتىنى . لەبىر شەوهى زۇرىھى
خویندراپی کوردى/ ڈارلوي سۈرانى / ھاشى ئازى ئاناسىن
و پەرھەمدەکانىان خویندۇتۇرە، وام بىباش ڈانى ھەم
نووسەر بە خویندراپىن يناسىتىم و ھەم چیزۆكىنکى لە
کۆمەلە يېتىنە سەرتىپى (عەرەبى) و بە شىتىھى
سۈرانى دا چىزىمۇرە.

باشی نازی، خوییندی زانکوی و دکتژرای له موسکز
نهواو کروده، سره تای نووسینی - وانه - چیروزک
نووسینی ده گېریتشاره کۆئی شەستەكان، بەلام بۇ يەكەم
چار تەو چیروزکى کە ئىستا پىشكىشى خویینەرانى
دەكەين لە سالى ۱۹۷۴ بلاوكىرىتشاره. لەمۇ كاتىعو باشى
نازى چەند چیروزکىتىكى لە گۆثار و رۇزئىنامەكانى كوردى

«به عادات، ئوانىي كەم دەزانىن زۆر قىسى دەكىن،
بەلام ئوانىي زۆر دەزان كەم دەدوئىن»
(اروسوا)

«مرۆڤ پیویسته ئو دوو شتە براورد بکا، دەبىنى ئەوهى دەيزادى كەمترە لەوهى نايزادى» (موتىسىتىل)

راستی بیژم؛ ئەگر خۆم بە هەئال و ھاوتمەن کانم
بەراورد کەم، من کەم جار لەپەر پەنجھەدا دەمامەوە،
چونکە باوکم لە گوندیدا ریزى ھەبۇو، ھەر بۇويش لېم
دەگەران بچەم ۋۇورەوە و لەگەل گۈرەكان كات
راپوپىم. ئەوكاتىي كە بچومايمەت ۋۇورەوە، لە شويىنى
كوش و نزىك نۆكىرەكان دادەنىشتم. من ھەرددەم
دلخۇش و بەختىيار بۇوم، ھەرچەند ھەئال و ھاوتمەن کانم
لېم زوپىر دەبۇون بەغىلىان پى دەبىرم، بىلام گۆتىم
نەددەدانى، لە جىهانى چىرۆك و داستاندا لە بىرم
دەكردن. كاتىك ڈمارەي گۈرەكان لە دىيە خاندە
زۇرىش بۇونايد، ئىئمەي مەندالان ڈمارەمان لەوان كەمتر
نەددەبۇو. ئەگر حىكاتخوانى مەزن لە تەنيشت ئاغادا
رودەنىشت، ئەوا منى حىكاتخوانى مەندالان لە نىتو
ئەواندە، لە شويىنى خوشى و باشدا بە شانازى و بەرزى
رۇودەنىشتىم. من خۆم بەپەر ھەلدىكىشى لە بەرددەم

له بیرم نایه که خوم ناسیوه، به لام باشم بیره تا دایکم
چیرۆکی بو نه گوتمايه خو به چاوما ننده هات، لمرتی
چیرۆکوه هۆگری دیوه خان هاتبوم، ئو دیوه خانی
که شوان پیاوی مەزن کاتی خۆیان تیدا راده بوارد به
گۆرانی و حیکایت خوانی. به لام زور بهداخوه بۆ ئیمه
منالان لەوی رۆنیشتن قىدەغە بولو. لەگل ئەوه شدا ئیمه
ھولمان دەدا خۆ بگەتىئەن ژوورەوە. ھەموو جارى
نۆكەرى ئاغا گوئى دەگرتىن و وەددەرئى دەختستىن.
به لام کە خافل دەبۇو، بە فەروفيئەن خۆمان دەگەياندە
ژوورەوە. جىڭاي ئېمە لە نزىك كوشەكان بولو، لە
کاتى ئېمەيان دەردەكردە دەرئى (ئەوه ش زور جار
رۇوی دەدا)، ئېمە بەپەنجەرەدا ھەلەندەگەراین بۆئەوهى
گوئ لە چیرۆک بگرین، جا لەبر جامى پەنجەرە كان
دەنگ نەدەگەيىشتە ئېمە، چەند رۇحمان لە نۆكەرى ئاغا
دەچوو ئەندەش لە جامەكان. لىرەدا پېتۈستە من

بې ربانگ پە رستگای دە رەوونى
ھە مۇو كوردە....

یاسای ڏيان و گوزه راني هنده رانمان ئوه مان
به سه ردائه سه پيئن، لام وايه هه مهو ئو راستي همان
بو ده رکه و تبيت که بهي يه کيتى ريزه کانمان و
بهي يه کيتى و شه مان له ناوخت و له لاي بيگانه
ئيئمه «کەس نين» ...
کەواته با هه مهو ده ست بخه ينه ده ستي يه کوه،
و به کردار ئوه ده ربخيين که به راستي ئامانچمان
و ئاواتمان يه که، و هر لەم پيئناوه شدا بېرىانگ
لابپه کانى خۆي بو ئىيەي دللىسۈز ئەكاتتوه، تا
ھەمۇ بتوانىن ديموکراتيانه پتر له يەكتىر نزىك
بىيئنوه ..... سوپاس.

پروفوگرامیکس کوردى له رادیوی ستوکه و ئۆلم دا

FM-88 MHz

کۆمەلەی کورد لە سۆکەنۆلەم، لەمەوددا ھەفتەی
چارینک پەروگرامینک لە رادیوی سۆکەنۆلەم و بە
زمانیان کوردى پېشکەش دەکەن،
رۇزانى دوو شەمە کات زېرى پېنج و نىبىي
ئىتىواران بۇ نىبۇ كاش زېپەر کوردە كانى سۆکەنۆلەم
دەتوانىن كۈۋاى لى بىکەن. روخساري پەروگرامەكان پىتر
كولستورى و كۆمەلەيەمىن دەبن، و لەسەر شەپۇلى
وەردە گەپىرت.

جه ڙني نه ورڙzman کرد

خوینه‌روی به پریز :
گۆئاری بەربانگ ئۆرگانی پیشەیی ھەموو کوردى
سویىدە و بە هەردۇو زاراوه‌ی کرمانجى سەررو و
خواروو مانگى جاریک دەرده‌چىت، و ھیوادارە
کە ھەموو کورد يكى دللىسۇز بەپىّى تواناى خۆى
وتار و ترجمه‌مە، نەخشە و وىيىنە فۇتۇگرافى لەسەر
کورد و كوردىستان بۇ بنىتىرىت، بۇ ئەوهى بتوانىت
بە راستى نمونە يكى راگە ياندۇنى كوردان بىت لە
سو تىدداد.

تا ئىستا گەلىتك رەختە لە بەربانگ گىراوه، بەلام
چاكتىرىن رەختە لە ناوەپۈكى گۇۋارىتك ھاوكارى
كىرىنىتى بەبرەهم و تەنها ئەوه ئەتوانىت جىئگاي
خۆى بىگرىت، و ئەگىينا وەكى تر رەختە دەرووت
گومرگى لەسەرنىي، و بەكارى ئەم چەرخە نايدت..
كەواتە با ھەموو بەپىئى توانا بەربانگ بکەينە ئەو
پەرسگا دەرەوونىي شىاوا و پىيؤىستە، و لەسەر
لەپەرەكانى بېرۇباوه پى خۆمان دەرېبىرىن دەربارەدى
كىشەكانى ڈيانى رۆزانەمان و ئىستا و رابوردۇو
و داھاتۇرى خۆمان و جىهان و گەل و نىشتمان،
و با ھەميشە بېر لە لايەنى پەشنگدارى ڈيانى
خۆمان و نەتەوە كەمان بکەينەوە، و ھەول و كۆششى
ئەوە بەدە يىن وەك نويئەرانى نەتەوە يەكى داگىر-
كراو لە ھەندەران نۇمنەي يەكىتى و كار و
كىردارى ھاوبەشى بىن، چونكە بىغانەۋىز و نەمانەۋىز

ڏئه مسال ٽ هه موو پڻکه وه

نه مسال هه موو پينکه وه جه ڏني نه ورقوzman کرد

روزی ۶۰ مانگی ئادار لە شارى ستۆكمۇلەمدا،
ھەموو كورده كان پىكەوه، لە ئېر ئالىز
كوردستاندا، بە دروشمى: «ئىمە پىكەوه بەھىزلىرىن»
جەزىنى نەورۇزمان پېرۋىزكەد. سەرپەرشتى ئاھەنگى
نەورۇز فيدراسۇنى كردستان بۇو.

ناههنهگه که نزیکه سن کاترمنیر خایاند، و پتر له هه زار مرؤفی کورد ئاماده بوون، و بینجکه له وتاری فیدراسون له سهر يادي نه ورۇز چەندىن هەلپېركىن و كورانى فۇلكلۇرى پىشکەش كران.

به بونه‌ی قیچه ر بوونی سالنیک به سه ر شه هید بوونی پالمه دا

له سوید زۆر کورد خرانه زیندان و بهو پەپى
ناشىرىينىهەو بەدەمانچەي رووتەوه پۆلىس مالى
زۆر کوردى لەستۆكھۆلەم راپېتىچ كرد، دەستييان
بەسىر مەكىنەي چاپ و كتىب و چاپەمنى و
كاسىت و ئەلبوممى فۇتۆگرافى ئەو خىزانە
کوردانەدا گرت، رۆژنامەكانىش پەيتا پەيتا ئاگرى
پروپاگاندەي دەز بە كوردىيان خوش دەكىد، و
ھروهە كو بەلىن و پارە يەكى زۆريان لە توركىيا
و عىراقەو وەرگرتىتىت، رۆژنامەكانى ئورۇپا
زۆر دەزى ئوه يان نووسى و لەگەل ستابىيۇن
«يارىگا» سانتياگۆ شىلى سالى ۱۹۷۲ دادا
بەراوردىيان كرد، و «يان گولو» كە رۆژنامە
نووسىيکى سوېتىيە لە يەكىتكە لە وتارەكانىدا
ووتى:

«ئەمە سویڈى سالى ٩٨٦ نى... كورده كان وا
ھەست دەكەن كە لە ئۇلمانىيەتلىرىي سالى
دەدان...».

له روژنامه‌کانی ئىتالىيادا ئو كاره يان زۇر بە كارىتكى دېندانە و ناشياو و ناشارستانى دانا و گالتەيان بە هېرشهى دۇ به كوردى سويد كرد! بۇ يادى سالىتكى شەھيد بۇونى ئۆلۈپ پالىمە هەموو كورد سەرخۇشى خۇى دەكەت لە خىزان و گەلى پالىمە، و نارەزايى خۇى دەرددە بېرىت بەرامبەر ھەركارىتكى راپىچىكىردن و ئەشكەنجه دانى سايىكۆلۈزى كوردان لە سوېد، چونكە ئو كاره دىۋوارە نە لە سوودى سوېدە و نە لە سوودى كورده و دەبىن راگە ياندى سوېد كار بۇ يەكىتى و دۆستايەتى نىيون سوېدى و بىگانەكانى سوېد بکات، نەك بۇ دروست كردىنى گومانى بەتال و خۇراپىي لە نىتوانىياندا...

پتر نه مری بو نژلوف پالمه و بو همه مو
تنیکوش رانی رینگای ئاشتى و ماوسانى و
ئاشادى و ديموكراتىت لە حىماندا.

«کوردیک»

به بونهی تیپه‌ربوونی سالیک به سه
ش هید بونی پالمدا
سالیک لهمه‌بر له شهوى ۱۹۸۶/۲/۲۸ س
وه زیرانی سوئد ئۆلۈف پالىمە شەھيد ك
هەتا ئىستا تاوانىبار نەدۇزدار اوھ تەوه....
لەناوچوونى پالىمە زيانىتىكى گەورە بۇ بۆ
سوئيد و گەلانى ترى جىهان. چونكە مرۆژىيەك
بۇ ناشتى جىهانى و دۆستايەتى ناو گلان خ
ئەكىرد، و باوه رپى بە هاوسانى ئابورى و كۆمەلا
و كولتورى ناو سوئيد و جىهان ھەبۇو....
مرۆژىيەك بۇ دىرىچەنگ و چەسەندىنەوهى نەتەوه
جىهانى سىتەم، و پارىزگەرەتىكى دەلسۆز و ب
بۇولە ياساكانى مافى مرۆز و پەيرەوه كانى ن
بە كىڭ تەوه كان.

کوشتنی پالمه کاریکی دژ به هه مهو مرؤثایه تی
ناشته خواز بمو و له بمرژه وه ندی دوژمنانی
گه لان بمو، بلام لەگل ئوه شدا هیزى کونه
پەرسىتى رېگەئى ئوهى به خۆى دا كە راستى
كىتىشەكە و ئەدرىتىسى تاوانباران دېزە به دەرخۇنە
بکات، و بەدەھۆلى پەپەگەندەي چەوتى ھەندىك
لە رۆژنامەكانى سوېد لېكۈلىتىوه لەو لا يەنانەي
كە بەراستى گومانيان لى دەكەرىت بخريئە پشت
گۈئى. جىنگايى داخە كە لەناوەدا كەسيان نەدۇزىيە
وە كە تاوانبارى بکەن، و بۇ ئوهى پىتر شتەكە
گۈم بکەن، دەستىيان كرد بە ناو زىراندى كورد،
كە گوايە كورد ئەكارەي كىرىدىت، و بۇ ماوهى
سالى رابوردوو چەنگىتىكى سايکۈلۈزى ذۆر
نامە سەندىيان دژ بە كورد بەرپاكرد، بەي ئوهى
بتوانن بىسىملىتنى ....

بئی گومان بە ئاشكرا دەستى داگىر كەرانى كوردىستانى پىتە دياربىو، بە تايىەتى « مىتى توركى ». چونكە هەر پېش كوشتنى پالىمە رۆزىنامە كانى توركىيا بەگەورە يى ئەوه يان دەنۇوسى كە گوايە « كوردە كان دە يانەۋى پالىمە بکۈژن ».

پاش کوشتنی پالمهش به همان جوئر و بگره
خرایتر پروپاگنه نده یان دژ به کورد دهست
پی کرد ...

UTGIVAR KORSBAND

BERBANG

BOX 45205, 104 30 Stockholm

